

Музично-Літературний Журнал
Bandura
Бандура



Year 15

ЛИПЕНЬ — 1995 — JULY

Number 53-54

ЖОВТЕНЬ — 1995 — OCTOBER

“БАНДУРА”

КВАРТАЛЬНИК

Видас Школа Кобзарського Мистецтва
в Нью-Йорку

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Віктор Мішалов, д-р І. Соневицький, проф. Дарія Каранович-Гординська, Роман Савицький, композитор Юрій Олійник, д-р І. Маглай (Туб), д-р М. Рубінець, Валентина Родак.
Англомова: Ліда Чорна, Петро Матіяшек.
Головний редактор: Микола Чорний-Досінчук

Редакція застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову. Статті, підписані авторами не обов'язково висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук дозволений за поданням джерела.

ВСІ МАТЕРІЯЛИ ДО РЕДАКЦІЇ
ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ:

SCHOOL OF BANDURA
84-82 164th Street
Jamaica, N.Y. 11432

Графічне оформлення: В. Пачовський

“BANDURA”

A Quarterly Magazine Published
by the New York School of Bandura

The Publisher reserves the right to edit all submitted materials. Submitted articles, signed by the author, do not necessarily reflect the official views of the “Bandura”.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

Америка:

Річна передплата — 15.00 дол.

Поодиноке число — 7.00 дол.

Канада — 17.00 дол.

Інші країни — 17.00 дол.

Поодиноке число — 8.50 дол.

SUBSCRIPTION PRICE LIST

U.S.:

Annually — 15.00 дол.

Per issue — 7.50 дол.

All other countries:

Annually — 17.00 дол.

Per issue — 8.50 дол.

ЧИТАЙТЕ — РОЗПОВСЮДЖУЙТЕ
ПРИСДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

для

ЖУРНАЛУ

„БАНДУРА”

ПЕРІОДИЧНІСТЬ ВИДАННЯ

журналу

„БАНДУРА”

залежить тільки від Вас!

Subscription in U.S. Dollars only.

The Bandura Magazine is an important
Journal devoted to Ukrainian folk music.
Urge your friends to subscribe today!

The Bandura Magazine cannot be
published without your support

Василь Уманець

композитор, кандидат мистецтвознавства,
доцент Київського педінституту

МИСТЕЦТВО КОБЗАРІВ-БАНДУРИСТІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ



Василь Уманець у молодому віці.

Мистецтво кобзарів-бандуристів на сучасному етапі інтенсивно розвивається, воно стало розповсюдженим і популярним. Бандура посіла рівноправне місце серед інших народних музичних інструментів. За минуле десятиліття помірно зросли кадри ансамблів, солістів, викладачів. З'явилися імена талановитих виконавців на бандурі — лауреата VI Всесоюзного огляду і VI Всесвітнього фестивалю Сергія Баштана, лауреата

Всесоюзного конкурсу Андрія Омельченка. Успішно продовжує виступати як соліст, народний артист Андрій Бобир.

З'являється методико-педагогічна література з кобзарської справи. Видано "Школу гри на бандурі"* В. Кабачка (співавтор Є. Юцевич), 1958 р. Надруковано в 1967 р. навчальний посібник "Школа гри на бандурі" М. Опришка (редакція А. Омельченка), "Етюди для бандури харківського типу П. Іванова ("Мистецтво", 1956). Другим виданням (переробленим і доповненим) вийшла у світ у 1989 р. "Школа гри на бандурі С. Баштана. Створив посібник для навчання на бандурі А. Омельченко.

Поповнюється репертуар бандуристів. Видано збірку пісень і танців А. Бобира, збірку пісень М. Полотая, М. Ключника, обробки і гармонізації окремих пісень і танців С. Баштана, В. Кухти, А. Омельченка, О. Незовибатька, В. Кирейка, В. Уманця,** М. Гвоздя, етюди Д. Пшеничного; упорядкував збірку народних пісень В. Лобко (1989 р.), оригінальні п'єси Є. Юцевича, О. Андреєвої, М. Дремлюги, К. М'яскова, А. Коломійця. Композитор Г. Таранов створив концерт для бандури і балалайки в супроводі симфонічного оркестру. К. М'ясков створив концерт для бандури і оркестру українських народних інструментів.

Варто переглянути і перевидати "Школу гри на бандурі" Г. Хоткевича і приділити увагу виконанню бандуристів за харківським способом гри, які, на жаль, зникають. Адже цей спосіб у порівнянні з київським, що є найбільш розповсюдженим, дає більші технічні можливості. Тим більше, що І. Скляр сконструював новий тип бандури, придатний для гри обома способами.

Не можна вважати правильним, що виховання бандуристів у музичних училищах і консерваторіях здійснюється на відділах і факультетах народних інструментів. Адже для бандуриста важливим компонентом є спів, а це ставить бандуру ближче до диригентсько-хорової спеціальності, — так як це і було запроваджено в довоєнні роки.

Кляси бандури відкриті в дитячих музичних школах, десятирічках, вечірніх музичних школах; гри на бандурі навчаються діти в гуртках при багатьох клубах, палацах культури і палацах піонерів. Але маленьких бандур не виробляють, діти змушені користуватися інструментами великого розміру, на яких грають дорослі.*

* Уже в дожовтневий час були спроби створити педагогічну літературу для бандури. Це "Школа гри на бандурі" в трьох частинах Василя Шевченка (1913, 1914 рр.), "Самонавчатель гри на бандурі (кобзі) Василя Овчиннікова, "Самонавчатель до гри на кобзі або бандурі" в двох частинах М. Домонтовича (1913, 1914 рр.). Найбільше зробив у цьому відношенні Гнат Хоткевич, видавши в 1907, 1909 та 1929-1930 рр. "Підручник гри на бандурі" в двох частинах (теоретична і практична).

** Перший твір В. Уманця для бандуристів був надрукований у журналі "Народна творчість", № 6, 1940 р. Це пожовтнева народна пісня "Деся поїхав син" в обробці для двоголосного хору в супроводі двох партій бандур.

Як з'ясувалося пізніше, музику пісні створив композитор Г. Верьовка на слова Т. Бутовича. Фольклористи записали її, як народний варіант.

* Доречно згадати вчителя Ольмашинської школи Недригайлівського району, Чернігівської області — О. Андрусенка, який ще в 1937 р. виготовив 25 дитячих кобз і організував з учнів

На це слід звернути увагу Міністерству культури України і запровадити масовий випуск бандур — чверток, половинок (як це в смичкових), а також типи бандур з розподілом в оркестрових групах.

Відсутність дитячих бандур стає на перешкоді широкого розповсюдження цього інструмента і в масовій загально-освітній школі, особливо на периферії, де відчувається великий потяг дитвори до кобзарського мистецтва.

Бандура починає займати певне місце і на уроках співів. Треба відзначити київського бандуриста, вчителя М. Г. Грисенка, який проводив уроки співів під бандуру (школа-інтернат № 6, середня школа с. Тарасівки). Він же у післявоєнні роки навчав дітей гри на бандурі в Київському Палаці піонерів, а в Будинку вчителя працював з дорослими.

Потрібна добре розроблена система підготовки бандуристів від першого до п'ятого курсу.

Яку програму повинен виконати випускник на державному екзамені?

На нашу думку вона могла б бути примірно така:

Варіяції

1. Концертний етюд
2. Етюд-картина
3. Прелюд
4. Поема
5. Історична пісня
6. Історична дума.

Той, хто кінчає консерваторію, має знати не менше трьох-чотирьох дум, декілька історичних пісень і пісень інших жанрів, а також танців.

Велику фахову практику учні по клясу бандури повинні здобути в добре організованому ансамблі бандуристів, досконало вивчаючи як хорову так й інструментальну сторону.

При якому факультеті повинна працювати кляса бандури? Найбільш доцільним, на нашу думку, було б, щоб бандуристи навчалися на диригентсько-хоровому факультеті. Це ближче до їх спеціальності. Участь у факультетському хорі, вивчення диригентсько-хорових дисциплін тільки піде на користь справи. Так було в 30-х роках в музично-театральному технікумі (потім музучилищі) і консерваторії.

Оскільки вже існує аспірантура з кобзарського мистецтва в Київській консерваторії, то, зрозуміло, вимоги і критерії до фахової майстерності і підготовки висококваліфікованого бандуриста зростають.

Певне уявлення про систему підготовки кобзарських кадрів у Київській консерваторії дає концерт "Дзвени, бандуро!", що відбувався 21 січня 1991 року у великому залі Київської Державної консерваторії ім. П. Чайковського.

капелу кобзарів. В середині 30-х років ансамблі бандуристів були створені при Харківському та Київському Палацах піонерів. У післявоєнний час згадаємо дитячий ансамбль Дніпропетровського Палацу культури ім. Ілліча.

В концерті виступили студенти консерваторії, а також випускники минулих років — жіноче тріо з Черкаської філармонії, бандуристка, викладач Ровенського музичного училища Оксана Крук, лауреати республіканського конкурсу — Володимир Єсинок (заслужений артист України), Лариса Ковальчук, Людмила Посікіра, Роман Гриньків.

У програмі концерту були твори М. Лисенка, К. Стеценка, Я. Степового, С. Людневича, Г. Верьовки, А. Кос-Анатольського, М. Дремлюги, О. Білаша та інших.

Народний артист України Сергій Козак в газеті "Вечірній Київ" від 13.ІІ.1991 року вмістив на концерт рецензію — "Дзвени, бандуро!". Даючи позитивну оцінку концерту, рецензент припустився деяких помилок і неточностей. Так, наприклад, романс Я. Степового "Розвійтеся з вітром" приписано К. Стеценку, а солоспів "Вечірня пісня" ("Тихесенький вечір") К. Стеценка — Я. Степовому. Призвіще Гната Хоткевича написано Ходкевич.

Автор рецензії згадує, як двадцять років тому, сцена Київського оперного театру була надана для виступу відомих народних співців-бандуристів і ліриків. "Серед учасників концерту був і С. Адамкевич, восьмидесятилітній народний кобзар з Сумщини"... Тут С. Козак помиляється, бо Роменський бандурист, що прославився майстерним виконанням "Запорозького маршу", прожив лише 69 років, — його роки життя — 1903-1972.

Погоджуючись з думкою рецензента про концерт, відзначимо, що на даному етапі розвитку кобзарського мистецтва, зросла майстерність володіння технікою гри на інструменті, що здебільшого поєднується з доброю вокальною підготовкою виконавців.

Розпочинається новий етап у розвитку кобзарської справи. В цьому є заслуга заслуженого артиста України, професора Сергія Баштана, — великого ентузіаста і енергійного трудівника на кобзарській ниві.

Актуальним завданням є створення оригінального репертуару для бандуристів. Безумовно, що основним має бути народний, музично-пісенний фольклор — передусім, дума, історична пісня, пісня-балада. Треба більше практикувати форми ансамблю — дует, тріо, квартет.

З творів, що прозвучали, виділимо "Думу" М. Дремлюги, "Концертні варіації" С. Баштана та сонату N 2 Анре Ля Пен (перша частина). Два останні твори з технічною і художньою майстерністю виконував талановитий бандурист Роман Гриньків.

Концерт завершився виступом ансамблю бандуристів (понад 20 чоловік) під керівництвом заслуженого артиста України, доцента Валентина Мальцева.

Не можна вважати, що такий загальновідомий хоровий твір, що, по суті, став уже клясичним — "Тагілка" С. Людневича, — характерний для кобзарського виконання. Треба створювати нові композиції, шукати свій стиль, а, отже, нові форми — фантазії, рапсодії, каприччіо, сюїти, і, звичайно, вокально-хорові твори, як оригінальні, так і засновані на музичному фольклорі.

Необхідно також культивувати харківський спосіб гри на бандурі, що, безумовно, внесе нові фарби в оркестрову палітру звучання.

Диригування ансамблем повинно бути більш скромним і економічним в жестах, без надмірностей і афектації. Деякі твори ансамбль може виконувати і без диригента. Це сприяє вихованню відчуття ритмічної чіткості і ансамблевої злагодженості.

Самобутні музичні колективи такого типу — "Симфанс", "Хоранс", були в другій половині 20-х років у Київському музично-драматичному інституті ім. М. Лисенка.

За останні десять-п'ятнадцять років в оркестрах українських народних інструментів (оркестр Українського радіо і телебачення, державний оркестр України, оркестрова група народного хору ім. Г. Верьовки) з'явився інструмент під назвою кобза.

Що це за інструмент, звідки він узявся?

Простеживши історичний генезис і еволюцію розвитку кобзарського мистецтва, дослідники давно прийшли до висновку, що стародавня кобза, удосконалюючись, з часом перетворилася в бандуру, зберігши подвійну назву — кобза-бандура. Отже, кобзар, бандурист — одне і теж. Щоправда, в народі частіше вживають слово кобзар, кобзарі.

А як же виникла "нова" кобза? На ньому грають так як на мандоліні, домрі чи мандолі, натискаючи медіатором на ладки лівою рукою, тримаючи інструмент горизонтально по відношенні до корпусу.

Яка ж це кобза? Назва нав'язана довільно. Дехто посилається на відомий малюнок "Козак Мамай". Але козак Мамай тримає в руках інструмент, який за зовнішніми ознаками, безумовно, є первісна кобза, — родоначальниця бандури. На це вказує і положення інструменту: виконавець тримає його відхиливши гриф від себе ліворуч. Так тримав кобзу наш Вересай. Таким чином, "сучасна", так звана кобза, є не що інше, як вигадка, фікція. Отже, цей інструмент надуманий, його утворено штучно, він "висмоктаний з пальця" і нічого спільного з кобзою, як такою, не має. А в оркестровій партитурі не відіграє провідної ролі.

Тут доречно згадати неополітанський оркестр, який існував в 20-х роках при товаристві ім. Леонтовича в Києві. Він називався "МІК" — "Музично-інструментальний ансамбль". Його очолював оперний диригент і композитор, заслужений артист України Микола Радзівський (1884-1964).

Цей оркестр користувався великою популярністю.

Таким чином новоявлена кобза — "чужорідне тіло" в оркестрі українських народних інструментів.

Повертаючись до кобзарської справи, варто подумати про введення до партитури капел бандуристів (епізодично) козацьку сурму, тулумбаси, якщо відсутні сучасні литаври.

Сурма завжди була супутницею козацьких походів, вона цементуватиме звучання бандур, а тулумбаси (литаври) додадуть більшої ритмічної організованості.

На сучасному етапі розвитку української культури відбувається поглиблене вивчення історії рідного краю, повернення сучасникам багатьох забутих і призабутих імен в літературі, мистецтві, музиці.

Пожвавився інтерес до вивчення фольклору, народної пісні. Відбувається піднесення в діяльності народних хорів.

Звільняючись від догм і стереотипів, набутих у роки застою, в народі пробуджується чистий струмінь самосвідомости, відроджується живе народне слово, любов до рідної мови, а відтак до народної пісні. Повертаються із забуття людські художні цінності.

Цей процес торкнувся і кобзарського мистецтва, — помітно активізувалась діяльність народних співців. Поряд з побутуванням ансамблевого кобзарського виконавства, зріс потяг до індивідуального, сольного співу. Кожен кобзар — бандурист хоче висловити своє ставлення і розуміння народної пісні, її художньо-естетичне тлумачення.*

За даними Музичного товариства на Україні зараз зареєстровано 120 кобзарів-солістів, але цю цифру не можна вважати повною, бо число народних співців весь час зростає.

З утворенням Фонду культури України наступило піднесення в сфері народної музичної творчости, в тому числі і в мистецтві кобзарів-бандуристів.

В благодійних концертах беруть участь бандуристи. Спеціальний вечір — "Кобзарська дума" відбувся в квітні місяці 1989 р. в Палаці культури "Україна". Тут виступило 22 народних співців.

Серед учасників концерту вже відомі професіонали — народні артисти України Андрій Бабир і Геннадій Нещотний, Володимир Горбатюк, Мирослав Цуприн, брати — Василь і Микола Литвини.

З найкращого боку зарекоментували себе жінки-бандуристки, професійно зрілі виконавці: Людмила Посікіра, Галина Топоровська-Берега, Марія Яницька.

Непідробний народний стиль виконання зберігають Олексій Чуприна, Павло Супрун, Василь Нечека, що сполучає ще й спів у супроводі ліри, гість із Австралії Віктор Мішалов. Бандурист Віктор Мішалов — вихованець Київської консерваторії. По клясу бандури навчався у заслуженого артиста України, нині професора С. В. Баштана. Він частий гість Києва. В його широкому репертуарі є: "Дума про сестру і брата", "Дума про Марусю Богуславку", інструментальна п'єса Г. Хоткевича "Невольничий ринок".

В листопаді 1989 р. Віктор Мішалов знову в Києві. На цей раз він прибув разом із канадським бандуристом Юліяном Китастиком і співаком Павлом Писаренком. Відбулися концерти, зокрема в актовому залі Політехнічного інституту. Як тріо, гості заспівали українську народну історичну пісню "Зажурилась Україна", твір Гната Хоткевича на слова

* До речі, в м. Переяславі-Хмельницькому відкрито музей кобзарського мистецтва. Одну із своїх бандур подарував музею народний артист України Андрій Бобир.

Тараса Шевченка — "Садок вишневий коло хати", Віктор Мішалов виконав думу "Буря на Чорному морі", а Юліян Китастих — думу "Про вдову і трьох синів", "Про правду і кривду". Він складає і свої пісні. Непідкупним ліризмом зачарувала його пісня "Про вишиванку". Опісля майстерно виконав цікаву інструментальну композицію "Гомін степів".

Скромні вокальні дані Віктора Мішалова компенсуються віртуозною технікою гри на інструменті. Концерт заокеанських артистів сприймався слухачами з величезним емоційним захопленням.

Характерною рисою виконавського стилю — манери співу і гри сучасних кобзарів є вірність давнім традиціям народних співців, ідучи від Остапа Вересая, Петра Братиці, Хведора Холодного, Михайла Кравченка, Гната Гончаренка, Івана Кравченка-Крюковського, Терешка Пархоменка, до Гната Хоткевича, Опанаса Савченка (Баря), Павла Гащенка, Петра Дривченка, Петра Ткаченка, Степана Пасюги, а далі — до кобзарів 20-х-30-х і післявоєнних років — Івана Кучугуру-Кучеренка, Федора Кушнерика, Єгора Мовчана, Євгена Адамцевича, Марка Кашуби, Павла Носача, Івана Іванченка, Володимира Перепелюка.

У репертуарі наших сучасників — кобзарів є твори на літературні тексти. Василь Нечепа співає пісню А. Пашкевича "Чуєш, як шумить Дніпро", "На Чорнобиль журавлі летіли", слова Д. Павлючка, музика О. Білаша. Брати — Микола* і Василь Литвини виконують власні твори на слова М. Удовиченка і М. Сингаївського, дует "Там у степу" на слова В. Симоненка.

На вечорі "Кобзарська дума" істинно в народному ключі прозвучали: балада "Чорна рілля ізорана" (Т. Лобода), козацька пісня "Ой полети, галко" ("Про Кальнишевського") (В. Литвин), історична пісня "Про Нечая" (Г. Нещотний), дума "Ой на полях" (Л. Посікіра).

В концерті був представлений бандурист харківської школи гри — Микола Будник, він натхненно проспівав народну пісню "Ой на горі".

Мистецький вечір — концерт "Полтавська родина", справив незабутнє враження. Крім виступів народних сільських жіночих груп, співали й бандуристи.

Великий успіх випав Володимиру Горбатюку, який натхненно проспівав, зокрема українську народну пісню на слова Тараса Шевченка "За байраком байрак".

З філософським роздумом, глибокою експресією виконав "Думу про смерть бандуриста".

Велике свято кобзарського мистецтва пройшло в березні, 1989 р. в Луцьку, — Лесиному краї на пошану пам'яті Тараса Шевченка. Кобзарі Волині побували в багатьох містах і селах області.

На святі виступили лауреати республіканських та Всесоюзного конкурсів, дипломати міжнародного фестивалю в Югославії тріо бандуристок у складі Лідії Войнаровської, Ірини Ольшевської та Мирослави

* Миколі Литвину присвоєно почесне звання — заслужений артист України.

Сточанської. Вони подарували слухачам декілька українських пісень, серед них на слова Тараса Шевченка та Лесі Українки.

Часто виступає і як співак-вокаліст і як бандурист, заслужений артист України Юрій Демчук.

Артистка Київської державної філармонії бандуристка Галина Менкуш* нещодавно побувала з концертами в Канаді з нагоди вшанування 175-річчя з дня народження Тараса Шевченка. Кульмінацією музично-культурних заходів, спрямованих на відрядження і популяризацію народного кобзарського мистецтва були вечори в республіканському Будинку художників 24-26 січня 1990 р., організовані під егідою фонду культури України дирекцією святкових та фестивалейних заходів, Укрконцертом — "Пісенний вернісаж — 90", "Свято кобзарського мистецтва" мало тематичне спрямування: перший вечір — "Кобзарська пам'ять", другий — "Вечір авторської пісні", третій — "Кобзарське багатоголосся".

Серед народних співців, учасників концертів були і нові імена. Поряд з кобзарями старшого віку були і представники молодшого покоління. Назвемо їх всіх: Брати Василь та Микола Литвини, Володимир Жданкін, Павло Супрун, Богдан Островський, Василь Нечепа, Остап Кондрачук, Володимир Перепелюк, Михайло Василюк, Андрій Бобир, Віктор Лісовол, Володимир Горбатюк, Володимир Єсіпок,** Остап Стахів, Костянтин Новицький, Володимир Кушпет, Микола Хай, Микола Будник. Останній — і бандурист, і бандурний майстер; культивує харківський спосіб гри.***

В концертах було виявлено розмаїття стилів і манер гри і співу кобзарів. Не всі виконавці однаковою мірою наділені вокальними даними і володіють технікою гри на кобзі.

Одні краще грають, маючи скромний голос, у других більш виразний голос, супроводжуваний простим інструментальним супроводом. Частина виконавців мають добрий голос і добре грають на інструменті. Це, в основному, бандуристи-професіонали (брати Литвини, П. Супрун, В. Перепелюк, А. Бобир, В. Горбатюк, К. Новицький, В. Кушпет). Але всіх їх об'єднує одне: безпосередність і щирість виконання, глибоке проникнення в зміст пісень.

У програмі концертів прозвучали історичні, козацькі пісні, думи, жартівливо-гумористичні пісні, твори на слова Тараса Шевченка, власні кобзарські композиції на вірші Павла Тичини, Вадима Крищенка, Петра Перебийноса та інших авторів. Велике враження справив виступ лірника Михайла Хая, який заспівав лірницьку псалму "Сирітка", записану

* Галина Менкуш брала участь у святі козацької слави — 500-річчю Запорізької Січі. З успіхом виступала в концертах, виконувала пісні: "Про Кальнишевського ("Ой полети, галко"), "Ой на горі вогонь горить", "Про козака Плахту" ("Калина") на музику Вадима Смогателя, думу "Про козака Голоту".

** Володимир Єсіпок має звання заслуженого артиста України.

*** З цієї групи відзначимо бандуриста Богдана Островського, який виразно й експресивно баритональним голосом виконує "Думу про козака-бандуриста". В його репертуарі є власний твір на сучасну тему — "Дума про матір — Україну", де мовиться про Чорнобильську трагедію".

Порфирієм Демуцьким і вміщена в його збірці "Ліра і її мотиви" (Київ, 1907).

Гаряче сприйняли слухачі жіноче тріо бандуристок зі Львова, у виконанні якого майстерно прозвучали пісні січових стрільців, зокрема, знаменита "Ой у лузі червона калина".*

Цікавий був дует — поєднання бандури і скрипки. Тетяна Лобода і Микола Берегівий виконали: Псалму із Зб. П. Демуцького — "Розпінання Христа" та IV пісню із "Саду богнественних пісень" Г. Сковороди на музику Присбукова — "Ангели зникаються".

Все це засвідчило про піднесення, відродження кобзарського музичного життя. Разом з тим, народне кобзарське виконавство потребує творчо-практичної допомоги. Це стосується, передусім, співців-аматорів.

Цим, очевидно, повинно займатися Українське музичне товариство, адже воно для цього і покликане.

Творчу консультативну допомогу могли б подати поети, композитори, хормейстери і, безумовно, артисти-співаки.

Творчому процесу кобзарського мистецтва потрібно дати художньо-естетичне спрямування. Це послужить подальшому зростанню і розвитку кобзарських сил на Україні.

Треба вітати організований Київський клуб композиторів-аматорів. Буде виявлена належна увага і практична творча допомога з боку Спілки композиторів, Київської консерваторії і Музичного Товариства. Тут, зокрема, можуть здобути відповідну музично-фахову підготовку і співці-бандуристи.

Останнім часом, крім організації виключно концертів кобзарів, відбуваються вечори з участю хорів, фольклорних ансамблів, звісно і кобзарів-бандуристів, лірників та бардів.

Такий вечір-концерт було влаштовано в клубі Київського політехнічного інституту 10 березня 1990 р. заходами українсько-канадського спільного підприємства "Кобза".

Звучали козацькі пісні, думи, пісні січових стрільців, забуті твори застоїного періоду.

В концерті успішно виступив гість із-за Океану, — канадський бандурист Юліян Китастий.

Тепер, коли відроджуються наші національні традиції, пошана до рідної мови і культури мистецтво кобзарів-бандуристів, успішно служитиме справі перебудови і оновлення нашого суспільства.

Вже час і пора нашій Державній капелі бандуристів України, в порядку культурного обміну, побувати за зарубіжем, відвідати Канаду, Сполучені

* Як виявилось, пісня "Ой у лузі червона калина" має свого автора. Ним є Степан Чернецький, — виходець із західно-українських земель.

У хоровому збірнику — Великий співанник "Червона калина", що вийшов друком у Львові в 1937 році за редакцією і впорядкуванням композитора Зіновія Лиська, ця пісня подана в гармонізації упорядника для чотириголосного чоловічого хору. Вона відкриває I розділ — "Стрілецькі пісні".

Штати Америки та інші латиноамериканські країни.

Ще в 1919 році Український хор під орудою славнозвісного диригента і композитора Олександра Кошиця вирушив у концертну мандрівку за кордон, познайомив з українською піснею Західну Європу, а потім країни за Океаном. Тріумфальний похід хору, що тривав десять років, достойно репрезентував українську національну музичну культуру, хоровий спів, перетворюючи, таким чином, національне в інтернаціональне.

Репутацію хору О. Кошиця підтвердила капела "Думка" під керівництвом Нестора Городовенка, здійснивши подорож у 1929 році до Франції.

Твори М. Лисенка, М. Леонтовича, Я. Стеценка, П. Козацького, М. Вериківського, російська і західно-європейська (хорова) класика зачарували парижан і французів інших міст.

Тоді ж розпочалась і діяльність бандуриста Василя Ємця, як виконавця-соліста і організатора кобзарської справи.

ПРЕСОВИЙ ФОНД

1. Укр. Фестиваль — Торонто	90.00
2. В. Лучкань	35.00
3. І. С. Халява	30.00
4. Петро Мачула	25.00
5. М. Чорний — пам'ять проф. Гурського	25.00
6. Любомир Лампіка	20.00
7. Р. Іваницький	20.00
8. Д-р Р. Кульчицький	20.00
9. І. Завадівська	20.00
10. С. Грегори	20.00
11. А. П. Жура	20.00
12. Д-р І. Маглай	20.00
13. Мота Вол.	17.00
14. А. Криницький	15.00
15. Пісоцький С.	15.00
16. Васладинський	15.00
17. Ю. Лютий-Лютенко	10.00

18. А. С. Невмежицький	.10.00
19. П. Данилів	5.00
20. Д-р Стрільбицький	5.00
21. А. Приходько	5.00
22. К. Мошинська	5.00
23. А. Кобаса	5.00
24. Максимюк	5.00

НА ФОНД ВИСІЛКИ ЖУРНАЛІВ НА УКРАЇНУ

1. Українська Православна Кредитівка	200.00
2. Самопоміч, Н.Й.	200.00
3. СУМА — Кредитівка	200.00
4. ГАРТФОРД — Кредитівка	200.00
5. Марія Душник	50.00
6. Допомога для Стритівки. Деркач	300
7. Допомога для Музею в Переяслові Хмельницькому	240.00

ШЕМЕТ ПАНТЕЛЕЙ ПЕТРОВИЧ КОБЗАРСЬКА БІОГРАФІЯ

(1905 — станиця Канівська — 1984 — Київ)

Визначний кубанський бандурист. Учасник провідних капел і ансамблів бандуристів України. В складі професійних і аматорських кобзарських колективів з бандурою кубанського майстра Смолки П. М. пройшов від Владивостока до Берліна.



Народився Пантелеймон Петрович 25 липня 1905 року в станиці Канівській, в сім'ї козака-хлібороба. Закінчив три класи Канівського Вищого початкового училища. Рано втратив рідну матір. Мав важке дитинство, що в значній мірі відбилось на його концертно-виконавській творчості. Природа щедро обдарувала музичними даними майбутнього бандуриста.

Шемет рано бере участь в музичному житті станиці. Ще хлопчиком співає в церковному хорі під орудою регента Сидоренка, а згодом Гриня Якова Титовича, співає на вулиці, бере участь у світському хорі Жарка С. С. Як свідчить його перший вчитель по бандурі Лазаренко Семен Семенович (1897-1985), в ті часи станиця Канівська була надзвичайно

співучою. Не встигли ще спуститись на землю вечірні сутінки, як станиця розквітала піснею. І співала не станиця — співала кожна вулиця, кожний куток. Співала вся Україна! Вечірня гуртова пісня, як зазначає чеський вчений Людвіг Куба, була невід'ємною частиною вечірнього пейзажу України. "А які голоси були, які ентузіясти співу, — не перестає ще й сьогодні дивуватись Семен Семенович. — Тепер женуть у хор — не йдуть, тоді бігом б бігли! Де ті голоси подівались?" Станиця того часу дала ряд визначних музикантів. Вищезгаданий регент нової церкви Гринь Я. Т. вчивсь в Тифлізі. Керував військовим хором при штабі намістника Кавказу Воронцова-Дашкова, Додир Захар Євсєєвич бас-октавіст, хорист професійного хору Григорія Давидовського, Жарко Степан Сергійович — артист Катеринодарського симфонічного оркестру, бандурист, регент-хормейстер, організатор і керівник Канівської чоловічої капелі бандуристів (1923-43).

Захар Додир — гуморист велетень. Мав понад два метра зросту. Мав не вуса, а вусища. А як горкне — то й не встоїш (біля нього). Це був музикант з народу. Сам культурний, музично грамотний. Ним пишався не лише світський хор, а й вся станиця. Улюблена пісня "Про Ярему", яку заспівував в хорі. Захар Євсєєвич немов би уособлював музичне обличчя станиці...

"Тепер покоління не співуче. Тоді було зійдеться 5-6 чоловік і вже співають. Та як співають! Зараз і хори є. Та спід спуду не появляються співучі люди. Чи їх епоха не родить?.." — це знов Семен Семенович Лазаренко.

Перша зустріч Шемета з бандурою — це зустріч з майбутнім. Десь в 1924 році в станичному Народному будинку виступало тріо братів Лазаренків Семен, Володимир і Дмитро, та їх вчитель Жарко С. С. Враження від концерту було таке сильне, що Пантелеймон Петрович не відстав від старшого з братів Семена Семеновича доти, доки той не пообіцяв його вчити грати. Негайно було замовлено бандуру у станичного майстра Смолки Прокопа Миколайовича і юний учень, разом з п'ятидесятилітнім станичником Дорошенком, цілу зиму ходять за кобзарською наукою додому до Лазаренка-старшого. Дорошенку, який надзвичайно хотів опнувати інструмент, наука давалась важко і він грав переважно "для себе". Пантелеймон Петрович зробив великі успіхи і зайняв у Канівській капелі повноправне місце. Об'їздив з капелою увесь канівський район, набув великий досвід, а сольні концерти таких кубанських бандуристів-солістів, як Німченка Кузьми Павловича (1899-1973) з Краснодару, Безщасного Конон Петровича (1884-1967), з ст. Полтавської, та Йоржа Конона Петровича (1898-1963) з сусідньої станиці Челбаської стали великою школою і взірцем на все життя для Шемета. В станиці в капелі остаточно сформувались професійні й естетично-громадські принципи бандуриста, з якими він вирушує в далеку щасливу мистецьку дорогу.

25 вересня 1932 р. Пантелеймон Петрович гнаний голодом завербувавсь на Далекій Схід і вже назавжди вимушений був залишити рідну

станцію. "Мої батьки, — як пише він в автобіографії, — тато Шемет Петро Іванович і мама Шемет Ірина Григорівна до і після революції працювали в сільському господарстві. В 1933 році померли...". Їхня смерть болючою раною запеклась в синівському серці і вже назавжди зруйнувала міст до рідного дому... Бандурист залишився один, важко переживав самотність і це не могло не позначитись на його творчості. Українська народна пісня "Доле ж моя доле" стала його улюбленою, по суті біографічною:

Чом ти не такая, як людська чужая...

У мене немає ні сестри ні брата

Ні батька ні неньки...

Як свідчить дружина Пантелеймона Петровича Данилівська-Шемет Октавія Марківна, він мав важке дитинство. В нього рано померла мати. Була лиха мачуха... хоч в "Автобіографії" бандурист говорить, що батьки померли разом в 1933 році. Вперше одружився у Владивостоці на дівчині українці Евдокії, але після війни з нею не зустрівся...

Живе Пантелеймон Петрович у Владивостоці. Працює грузчиком, експедитором, завідуючим складом, начальником в крайовій конторі сільськогосподарського забезпечення.

Десять років віддав Пантелеймон Петрович популяризації кобзарського мистецтва в Далекосхідному краї і лише Велика вітчизняна війна обірвала культурно-виховну місію. Владивосток, Хабаровськ, Комсомольськ-на-Амурі, острів Сахалін — це далеко не повний перелік Далекосхідної кобзарської епопеї кубанського бандуриста Шемета. Виступає він сам, в складі найразноманітніших кобзарських ансамблів, дуетів, тріо, квартетів тощо. Збереглося фото 1935 року, на якому п'ять бандуристів і чотири співаки (дві жінки й два чоловіка) в українських строях.



Ансамбль бандуристів м. Владивосток 1935 р. — другий справа Шемет Пантелеймон, кубанський бандурист.

Концертні виступи проходили на підприємствах міст у військових частинах, у великих селищах і самих віддалених частинах Далекосхідного краю. Бандуристам дарували букети живих квітів вродливі дівчата у вишиванках в селах Зеленого Клину, суворі рибалки Амурського і Тихоокеанського пароплавства, нівхи та ороки з Сахаліна...

1 квітня 1942 року Шемет П. П. був мобілізований в лави Червоної Армії і відправлений на фронт. В перервах між боями рокотала бандура. Її слухали бійці й офіцери. Бандуриста щиро шанували бійці, а командуючий армії генерал Шуміль любив і протегував йому.

На одному з імпровізованих концертів кобзаря почув кореспондент фронтової газети поет Малишко. Виступ Шемета його просто потряс: "Та за цим бійцем-бандуристом оперна сцена плаче!" — вигукнув він. Зав'язалась щира міцна дружба назавжди. Поет протегував Шемету і після війни. Допоміг йому влаштуватись по спеціальності співака-бандуриста в Києві. Фронтіві побратими підтримували дружні стосунки постійно. Часто зустрічались. Згадували фронтове минуле, ділились досягненнями сьогодення, мріями... Андрій Самійлович відрекомендував митця художньому керівнику, режисеру-хореографу Українського фронтового державного ансамблю пісні і танцю Лідії Дем'янівні Чернишовій (1912-1975). І з того дня розгорнулась нова сторінка кобзарської епопеї Пантелеймона Шемета.

Мистецькі функції квартету були багатогранними. Це була своєрідна капела в мініятурі. Вони могли самі давати цілий концерт. Виступали разом, розділялись на дуети, виконували сольні номери, декламували героїку й український гумор, кожний з них міг вести програму концерту всього ансамблю. Бандуристи співали і в хорі ансамблю, брали участь в театралізованих постановках та інсценізаціях українських народних пісень "Очерет лугом гуде", "Ой вишенько-черешенько", "Туман ярмом котиться", "Ой ходила дівчина бережком". Великим успіхом користувались театралізовані героїчні історичні українські народні пісні "Ой Морозе, Морозенку", "Засвістали козаченьки", "Пісня про Байду", "Пісня про Нечая", "Пісня про Кармелюка", пісні на слова Т. Г. Шевченка "Реве та стогне Дніпр широкий", "Думи мої, думи мої", "Заповіт", "Три шляхи" та "Закувала та сива зозуля" П. Ніщинського. Як правило при виконанні історико-героїчних пісень на авансцені розміщався квартет бандуристів в мальовничих українських козацьких костюмах і розпочинав пролог-заспів...

"Центральне місце у програмі ансамблю займала "Дума дніпровських партизан" М. Табачникова і О. Левади. В оркестровці К. Домінчева ораторію "Думи" було вперше виконано в 128 річницю з дня народження Т. Г. Шевченка 11 березня 1942 року. "У формі давньої української думи веде бандурист тужливу оповідь: "Чорна хмара, чорна хмара сонце заступила, полонила Україну люта вража сила". До баритона приєднується тенор і вже вдвох вони схвильовано продовжують розповідь про народне горе. Хор могутньо і широко підхоплює на свої крила журливу мелодію: "Земле моя, матінка ласкава! Ворог проклятий хоче стоптати твою волю й славу...". Найвиразніше в "Думі" сполучення схвильованого речитативу

бандуриста і скорботних відголосків хору. Чимдалі крізь тугу і жалобу прориваються і нарастають закличні інтонації, що на повну силу звучать у фіналі: "Слухайте, браття! Скоро, мов тая калина знов розквіта Україна! Вийшли ми сміло за праве діло на бойову партизанську дорогу!"

Думу заспівував у супроводі квартету бандуристів бандурист Василь Андрійчук, а як на одному з концертів він був тяжко поранений і відправлений у військовий шпиталь, його замінив Пантелеймон Петрович Шемет. Тенорову партію вів Іван Мельник. Твір мав незмінний величезний успіх у слухачів.

"У цій пісні, — пишуть у своєму відгукові бійці і командири Ставропольського гарнізону, — відображено і показано горе і печаль українського народу".

2850 концертів було дано ансамблем від Моздока до Берліна. "Якщо поділити загальну кількість концертів на час перебування ансамблю на фронтах Великої вітчизняної війни, то виявиться, що артисти цього колективу щодня давали понад два концерти" (стр. 115, 116).

Ансамбль виступав у Орджонікідзе, Сталінграді, Нальчику, П'ятигорську, Ставрополі, Сальську, Ростові-на-Дону, Шахтах, Новошахтинську, містах Донбасу, Москві, Тбілісі...

У визволеному Харкові "ансамбль давав концерти... в парку ім. Т. Г. Шевченка, де зібралось 25 тисяч мешканців міста" (ст. 129). Концерти відбулись біля пам'ятника Тараса.

7 листопада 1943 року на другий день після визволення столиці України, артисти ансамблю виступили перед киянами і воїнами.

У червні 1944 року в районі Коломиї ансамбль дав концерт солдатам ордена Суворова і ордена Богдана Хмельницького Чехословацькій бригаді. Тут Людвіг Свобода висловив упевненість про другу зустріч солдатів бригади з артистами в Златій Празі.

Далі були Львів, Закарпатська Україна... "...із військами Південного, Південно-Західного, Закавказького, Степового, Першого українського фронту по дорогах Радянського Союзу, Польщі, Чехословаччини, Австрії, Румунії, Угорщини, Німеччини йшов Український ансамбль пісні і танцю" (ст. 115), а в його складі і чоловічий квартет бандуристів. За кордоном артисти виступили в прославлених залах європейських держав: Злата Прага — концертна зала ім. Б. Сметани; 10 концертів у залі "Люцерна" (зала розміщена під землею з чотирма ярусами і величезною сценою). На одному з цих концертів був присутній міністер освіти відомий чеський учений Зденик Неєдли і генерал армії Л. Свобода.

У Відні артисти дали 4 концерти у палаці цісаря Франца Йосифа, в Будапешті (2 концерти) у залі "Аро"... Концерти відбулися в Кракові, Катовіцах, Бухаресті, Берліні, Дрездені, Кунау, Боден-Бадені...

В 1943 році ансамбль був декілька місяців на гастролях в Ірані. Неодноразово виступав у Тегерані, Тебрізі та інших містах країни. Концертне турне ансамблю за межами батьківщини було тріумфальним!

Шемет П. П. в 1945 році був демобілізований згідно з Указом уряду СРСР від 23.6.1945 року. Нагороджений сім'ю медалями. Переїздить в

Київ 25 серпня 1945 року і приступає на роботу, не без сприяння А. Малишко, як співак-бандурист в Республіканському радіо-комітеті. До виходу на пенсію в 1965 році з виплатою 55 крб на місяць Пантелеймон Петрович працює в Державній капелі бандуристів, Державному українському народному хорі, а також в Калінінській Кам'янець-Подільській.

В останні роки життя працював на Київській фабриці художніх виробів сторожем до 1980 року. Помер бандурист 28 травня 1984 року (нездужав на артеросклероз). Похований в Києві.

Кобзар Пантелеймон Петрович мав дві характеристики: надзвичайну працьовитість і артистичну непосидючість. На бандурі він грав до кінця днів, удосконалював майстерність гри, поповнював власний репертуар найновішими творами сучасних композиторів та обробками українських пісень і народних дум. Перебуваючи на пенсії, працював над етюдами В. Таловирі, грав і співав думи в запису Ф. Глушка та Ф. Жарка...

Його заповітною мрією було бажання об'їздити світ з бандурою і щедра кобзарська доля і в цьому йому не відмовила. Географії його концертних мандрів позаздрив би не один бандурист. З бандурою в руках кобзар з Кубані пройшов два континенти: станиця Канівська-Владивосток-Тигеран-Берлін-Київ...

Пантелеймон Петрович володів баритоном дивовижної краси й величезного діапазону. Колеги-бандуристи жартували: "Шемет може замінити любу хорову партію!"

Тембральне багатство його голосу давало можливість відтворювати народну й сучасну пісні найрізноманітнішу по характеру і настрою. Створювані ним художні образи були самобутні і неповторні. В його репертуарі іскрились райдужним сяйвом пісні історичні, козацькі, чумацькі, соціально-побутові, героїчні, ліричні, сатиричні, гумористичні, жартівливі... безкінечна галерея історичних постатей і фолкльорних героїв.

В його репертуарі особливе місце займали пісні кубанського регіону: "Дарувала нам цариця", "Журилося попадя", "Зажурились Чорноморці", "Їхав козак за Кубань", "Ти, Кубань, наш рідний край", "Тихо Кубань бережечки зносить" та інші.

Та особливою увагою й любов'ю в бандуриста, крім "Доле ж моя доле", користувалась народна пісня на слова Степана Руданського "Повій вітре на Україну", яку він, як гімн серця, проніс через усе своє життя.

Життя і творчість кубанського бандуриста П. П. Шемета мало чотири періоди: кубанський (станиця Канівська) — 1905-1932; далекосхідний (Владивосток) — 1932-1942; дороги Другої світової війни — 1942-1945; київський — 1945-1984 рік.

Грав Пантелеймон Петрович на бандурах П. М. Смолки, О. С. Корнієвського, київського майстра Сніжного. Останній інструмент на підструннику має валик-перестроювач у різні тональності. Бандура була подарована родиною покійного в Громадський музей кобзарського мистецтва Криму й Кубані міста Ялти. В його експозиції вона займає центральне місце і уособлює пам'ять про невтомного працелюба на

кобзарській ниві, який прославляв бандуру, як на батьківщині так і в багатьох країнах світу! Ім'я його — кубанський кобзар Пантелеймон Петрович Шемет.



Кубанський бандурист Пантелеймон Шемет

ЗАРОДЖАННЯ І РОЗВИТОК КОБЗАРСЬКОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ. ПЕРШИЙ АНСАМБЛЬ (1918 Р.). РОЗВИТОК КОБЗАРСТВА В 20-ТІ РОКИ

Після Жовтневої революції і встановлення радянської влади на Україні, розвиток кобзарського мистецтва пішов новими шляхами.

На відміну від форм кобзарського виконання дореволюційного часу, для якого було характерним, переважно сольне виконання, у післяжовтневі роки створюються невеликі ансамблі і капелі бандуристів, що виконують народну пісню в хорovому трьох-чотирьохголосному викладі.

Відомо, що вже в 1918 році в Києві існувала невелика група кобзарів-бандуристів, до складу якої входили: М. Кашуба, Г. Копан, Г. Андрійчик, А. Яценко, Г. Комаренко, В. Ємець, Ф. Дорошко. Їхньою роботою зацікавились композитори, музикознавці, фольклористи і всіляко сприяли їх творчому зростанню. Організатором і керівником цього ансамблю був В. Ємець, — талановитий бандурист, що згодом виїхав за кордон.*

У 1919 р. наступило помірне поживавлення в діяльності бандуристів. Тут доречно згадати композитора К. Стеценка, який серед інших заходів, спрямованих на реорганізацію музичної освіти, складає проєкт кобзарської школи. Будучи шанувальником кобзарського мистецтва Кирило Григорович Стеценко (1882-1922) надавав йому державного значення. Розробляючи проєкт реорганізації музичної освіти і навчання, К. Г. Стеценко, крім заснування спеціальної кобзарської школи, яка давала б учням відповідну музично-теоретичну підготовку.

Соціально-політичні обставини того часу (1917-1919 рр.) не сприяли реальному здійсненню ідеалів композитора.

Шанобливе ставлення К. Г. Стеценка до кобзарства засвідчує і той факт, що в концертах, організованого ним Київського народного хору (1905-1907 рр.), взяв участь відомий кобзар Терешко Пархоменко. Звичайно, К. Г. Стеценку було відомо про заснований у 1918 році в Києві перший гурток кобзарів-бандуристів.

В приміщенні бувшої музичної школи, заснованої М. Лисенком (В-Підвальна N 15) відбувалися зібрання і репетиції бандуристів. В цей час було 11 бандуристів-професіоналів, що стало основою для створення капелі, до якої входило багато музичних і культурних діячів, як членів

* Є згадка, що в 1908 р. в концерті, організованому Київським Товариством "Боян" виступав студентський ансамбль бандуристів (6 чоловік). Студент Київського університету М. Домонтович — співак-бандурист, також організував подібний ансамбль. Йому належить посібник — "Самовчитель до гри на кобзі або бандурі" у двох частинах, виданий в 1913-1914 рр. в Одесі.

правління: П. Демуцький,* М. Грінченко, П. Козицький, Д. Ревуцький.

До капели почали набирати музично грамотних людей, з достатніми вокальними даними. Однак, це було не довго і згуртувались бандуристи у міцний і великий колектив тільки в 1922 році. Так виникає "Перша Київська капела кобзарів", "фундатором і організатором" якої був кобзар старшого покоління М. Кашуба (1873-1942), при найближчій участі Г. Копана і Г. Андрійчика. До капели вступили А. Яценко, Ф. Дорошко, Г. Комаренко, М. Грисенко.

Пізніше приєдналися К. Дзюбенко,** М. Полотай, Б. Данилевський, Ю. Барташевський. Склад капели поширився до 15 чоловік.

Незабаром розпочинається концертна діяльність капели,*** яка протягом 1924-1926 рр. здійснює ряд концертних подорожей по містах і селах України. Художнє керівництво капелею тоді очолював М. Полотай. Концерти капели користувалися великим успіхом у народі. Учасник капели М. Грисенко розповідав авторові цих рядків, що в приїзд капели до м. Умані весною 1925 р. молодь зустріла бандуристів із великим захопленням, встеляючи дорогу від станції зеленими ялинками. Дівчата квітчали бандури квітами, одягали на бандуристів вінки.

Вхід до міського театру був застелений килимами. Газета "Уманські вісті" вмістила зворушливу рецензію на концерт капели під заголовком "Бандуристи в гостях у Гонти".

Основою репертуару капели були українські народні пісні. Найбільше місце займали історичні пісні героїчного характеру: "Про козака Супруна", "Ой наступила та чорна хмара", думи, побутові та жартівливі пісні ("А все гори зеленіють", "Кучерява Катерина" та інші. Капела звертається до революційних і сучасних пісень.

Гармонізації пісень мали імпровізаційний характер, бо спеціальних хорових аранжировок і інструментальних супроводів ніхто не робив. Частково використовувалися гармонізації М. Лисенка, Я. Степового та деяких інших авторів. Однак, в силу якісного відбору співаків-бандуристів, які добре володіли технікою гри на інструменті (Г. Копан, А. Яценко, Г. Андрійчук, М. Грисенко, М. Полотай), виконання капели приваблювало своєю безпосередністю, задушевністю і достатньою культурою.

Програма концерту будувалася як чергування солістів і всього ансамблю. Г. Копан виконував історичні, К. Дзюбенко — ліричні пісні, Ф. Дорошко — думи й гуморески, М. Полотай — також думи, А. Яценко**** — танці.

Поряд із збагаченням кобзарського репертуару та підвищенням

* Відомо, що фолклорист Порфирій Демуцький (1860-1927) цікавився бандурою і вчився на ній грати.

** К. Дзюбенко, — ветеран кобзарської справи, постійний учасник Київської капели, в 1943 р. зазнав репресії.

Після семирічного заслання, яке відбував на далекій Півночі, повернувся в оселився в с. Кам'янка, Вишедубечанського району на Київщині. Тут він навчав дітей співів і гри на бандурі.

*** З кінця 1924 р. капелі присвоєно назву "Перша Українська художня капела кобзарів".

**** А. Яценко протягом 1936-1941 рр. працював директором Українського радіокомітету.

художньої майстерности виконання, йшли пошуки удосконалення бандури.

За свідченням М. Грисенка учасник капелі Григорій Ісаєвич Андрійчик у 1928 р. ввів на приструнках півтон фа-бекар, потім редіез, і з 1929-1930 р. було введено п'ять півтонів — крім фа-бекар і ре-діез, сі-бемоль, ля-бемоль (соль-діез) і до-діез.

Це дозволило капелянам користуватися ширшим колом тональностей, що значно збагачувало й урізноманітнювало музичну палітру і звільнило від обмеженості виконувати твори лише в соль-мажорі та мі-мінорі.*

Були й супротивники хроматизації (Г. Копан). Це пояснюється бажанням зберегти в недоторканості народний тип кобзи — бандури. Однак, це явище було тимчасовим.

Діалектика розвитку процесів музичної культури, в даному разі стосовно кобзарського мистецтва, породжує нові прогресивні ідеї. Експериментальна робота по удосконаленню бандури, як інструменту, пройшла довгий шлях і триває й досі.

У 1928 р. керівником капели став Микола Опришко. Він приділив багато уваги підвищенню професійної якості музичних супроводів і хоровому виконанню. Робить низку гармонізацій народних пісень.

Новим явищем у виконавській практиці капелі цього періоду було утворення ансамблів — дуетів, тріо, квартетів. Тоді ж М. Опришко опрацював для тріо народну пісню "Ой попливи вутко", яку проникливо емоційно, з великою експресією виконували І. Петрусь, М. Опришко і Б. Данилевський.** Ця пісня й до цього часу є в репертуарі бандуристів, як високий художній зразок.

У 1928 р. капела відзначила 10-річчя свого існування. На цей час вона вже дала біля 2000 концертів, обслуговуючи трудящих України. Під впливом концертної діяльності капелі виникають ансамблі і капелі бандуристів у Миргороді, Умані, Чернігові, Глухові, Гайсині, Крюкові, Одесі, Кривому Розі.

"Перша Київська капела бандуристів", як цілісний колектив, існувала до 1932 року. У 1932 році вона розділилась на дві групи і продовжувала концертно-виконавську діяльність. Однією групою керував М. Опришко, другою — М. Полотай.

На цей час припадає гастрольна подорож в Ленінград і кілька поїздок до Москви, де концерти бандуристів проходили з великим успіхом.

Згодом обидві групи знову об'єдналися і була здійснена величезна концертна подорож до Сибіру і Далекого Сходу, яка тривала більше ніж

* Відомий майстер О. Корнієвський (1888-1987) удосконалюючи хроматизацію бандури, ввів півтон — ре-діез ще в 1924 році.

** Борис Іванович Данилевський (1900-1943) закінчив Київський музично-драматичний інститут ім. М. В. Лисенка як диригент (капель-мейстер) духового оркестру (1933 р.). Другий його фах — професійний бандурист; мав приємного тембру голос (ліричний бас).

Був постійним учасником Київської капели бандуристів, чудовий ансамбліст.

У 1938 році безпідставно заарештовано і відправлено на заслання в Сибір. Там він трагічно і загинув. Під час лісорозробок падаюча деревина вбила його наповал.

Талановитий педагог залишив по собі у його учнів світлу пам'ять.

півроку.

Українських бандуристів скрізь гаряче вітали, концерти проходили при переповнених залах.

В кінці 1925 р. подібна капела організовується в Полтаві, яку з 1928 р. очолював як художній керівник відомий музикант, представник Харківського способу гри на бандурі — Володимир Кабачок (1892-1957).*

Капела об'єднала 12 талановитих виконавців, вони починали користуватися бандурами київської конструкції. На початку 30-х років учасники капели вже грали на бандурах з перестроювачами (важелями) та модератором, сконструйованими за пропозицією В. Кабачка музичним майстром Г. Паліївцем. Це давало можливість поширити коло тональностей виконуваного репертуару.

На формування капели, як мистецько-творчої одиниці, зробив великий вплив Гнат Хоткевич** (деякий час керував капелею), "Школа" якого обумовила високий технічний художній рівень виконуваного репертуару. Творчим експериментом у капелі було введено фортепіано, в супроводі якого виконувались чоловічі хори без диригента.

Учасниками капели стали: Олександр Булдовський, Андрій Кононенко, Данило Піка, Володимир Кабачок, Андрій Рябко, Яків Кладовий, Сергій Міняйло, Яків Протопопов, Іван Шуліка, Іван Борець, Георгій Колесников, Іван Фінкельберг.

Талановитими виконавцями-солістами в капелі виділялись Андрій Кононенко, Олександр Булдовський, Сергій Міняйло. Окрасою басів був Яків Протопопов — *basso profunda*, Який вільно "зачіпав" соль контроктави.

Професійно і майстерно виконував сольний кобзарський репертуар Іван Борець*** — вихованець Полтавської капели.

* Володимир Андрійович Кабачок закінчив Полтавське музичне училище, де навчався під керівництвом відомого диригента Д. В. Ахшарумова. Потім — навчання в Московській консерваторії; працював в оркестрі як контрабасист, тромбоніст та виконавець на ударних інструментах.

У Полтаві керував самодіяльними хорами, був шкільним учителем співів.

З 1934 р. В. А. Кабачок працює в оркестрі Ленінградського драматичного театру ім. М. Горького та керує "українською хоровою самодіяльною капелею при заводі "Експортліс".

Згодом В. А. Кабачок був незаконно репресований. Після Великої Вітчизняної війни його діяльність пов'язана з Державним українським народним хором, згодом у музичному училищі та консерваторії, як викладач по класу бандури.

** Гнат Хоткевич (Нат Галайда) — відомий український письменник, музикознавець, композитор і чудовий артист-бандурист (1877-1937). Ще в 1899 р. Гнат Хоткевич приймав участь у концертній подорожі хору М. Лисенка як соліст-бандурист, що мав хороший баритон.

Брав активну участь у революції 1905 р. і після її поразки виїхав у Галичину. Повернувся на Україну в 1912 р. і відразу був заарештований за революційну діяльність. Після Жовтня Гнат Хоткевич працює в Харкові. Тут він протягом багатьох років викладає бандуру в Музично-драматичному Інституті (консерваторії), пише музичні твори. Він автор роману "Берестечко", повісті "Кам'яна душа". Написав "Школу гри на бандурі" та книгу "Музичні інструменти українського народу".

В часи сталінської сваволі Г. М. Хоткевич зазнав репресії.

*** 21.IX.1937 року Іван Олексійович Борець був безпідставно репресований, помер в місцях позбавлення волі 12.II.1941 року. 9.XII.57 його посмертно реабілітовано.

З 1.Х.1928 р., з метою підготовки кваліфікованих виконавців у Полтаві організується Кобзарська студія України під керівництвом Гната Хоткевича.

Будучи композитором, Г. Хоткевич написав низку творів спеціально для цієї капели. Тут уже було застосовано принцип розподілу бандур на оркестрові групи і робились відповідні оркестровки.*

Поряд з діяльністю Полтавської капели, в цей же час у Харкові організувалась і провадила творчу роботу "Харківська художня капела ім. Т. Шевченка".

Її учасниками були: Скиба, П. Кононенко, А. Зятенко, І. Петрусь, Заєць, Ф. Глушко, Г. Ільченко, С. Самсоненко.

Була випущена фотолістівка цього колективу.

Крім цієї капели в Харкові існувала капела кобзарів "Рух" під керівництвом В. Осадька.**

У 1934 р. Полтавська капела бандуристів уперше приїхала до Києва. Її концерти проходили з тріумфальним успіхом.



Українська кобзарська капела під керівництвом Василя Ємця

* Оркестрові типи бандур, поряд з цимбалами, лірами і сопілками були запроваджені в 1927 р. Л. Гайдамакою в народному оркестрі при Харківському клубі "Металіст".

** Про згадані капели надруковані розповіді в журналі "Музика масам" N 6, ст. 6, та в N 2, ст. 6, за 1928 рік.

Михайло Баран,
Заслужений працівник культури України

СВЯЩЕНИК, КОБЗАР, ХУДОЖНИК, ПОЕТ



Людина ця талановита і працююча. Не дивлячись на те, що йому цього року виповнилось 80, він сьогодні сповнений завзяття до праці: — пише, малює, грає, майструє бандури та ще й приказує:

”Як втомлюся посивілий
То вклонюсь Горі Чернечій
І хоч буде вже над вечір
Попрошу в Тараса сили.”...

МИКОЛА ОЛЕКСАНДРОВИЧ САРМА-СОКОЛОВСЬКИЙ. Мені пощастило: посеред бандур, які я будь-коли бачив і тримав у руках і грав на них є дзвінкоголоса з чудовим українським орнаментом — робити цієї неперсичної людини, про яку веду мову.

Унікальна вона, ця бандура, ще й тому, що зроблена в одному із сталінських таборів. Якось власник її, автор-майстер і конструктор пан Микола Соколовський приїхавши до Львова, зайшов до мене і подарував її мені та й каже: ”грай на здоров’я, хай рокіт цих срібнодзвонних струн несеться по всій нашій славній Україні та по всьому світові. Це пам’ять про моє страшне минуле. Я зробив її далеко від рідного краю та грав на ній своїм побратимам у тяжкій неволі”.

А чим для в’язнів ГУЛАГу були звуки бандури, свідчать спогади побратимів по недолі. Ось, що згадує Василь Пікулик: ”Перебування з кобзарем Миколою в неволі знімало будь-який страх перед смертю чи муками. Він завжди був оптимістом, умів всилити в нас підтримку і віру. Своім дотепним словом розвеселяв, а піснею закликав не забувати, що ми мусимо витримати і вернутися до нашої матінки України”.

Інший побратим по недолі пана Миколи, Олег Гасюк, розповідає, як вони працювали потай від наглядачів: ”У тайзі росте переважно сосна, а ця деревина не годиться для бандури. Тож ми варили при високій температурі липу і майстрували з неї інструменти”. Як кажуть: ”Козак не без долі, а Бог не без ласки”. Знаю не один рік Миколу Олександровича, і мені хочеться, щоб і читаті прочитали про цю непересичну людину — священика, художника, поета, майстра-конструктора бандур. Та й нагода є: панотцеві Миколі виповнилося 80 літ.

Він народився в родині священика і борця за волю України Олександра Соколовського, який жив і працював на парафії в селі Хороше, на Дніпропетровщині.

Село (вже сама назва про себе говорить) освячено п’ятиглавою церквою, окрилене вітряками, відзеркаленими в широкому плесі річки Самари, про яку згадується в кобзарській думі:

У річки Самарки, у криниці салтанки,
Там усі поля Самарські пожарами погоріли...

”Я народився там, де, водяними бугаями дудніла Самарська Сага, де росами плакала степова тирса і тужила за минулим розрита могила”, — згадує. Після сільської школи навчався в Миргороді у художньо-керамічній школі імені М. Гоголя. Учителем малювання та орнаменту був Ф. Красицький — троюрідний небіж Т. Шевченка, а художник О. Сластіон ще й прищепив любов до кобзарства.

У Миргороді Микола Соколовський вчився грати на бандурі в кобзарів — братів Олесья і Михайла Корецьких та Івана Яроша, який був два

роки поводитим у сорочинського кобзаря Михайла Кравченка.

Згодом у Дніпропетровську відвідував художньо-промислові курси, які очолював художник Михайло Панич.

У серпні 1929 року його арештувало Дніпропетровське ГПУ: звинувачення — член Спілки Української Молоді. На початку 1930 року був засуджений на п'ять років Соловків, але відбував свій вирок у Карелії: УСЛОН, УСЛАГ та Белтбатлаг. Там прокладався крізь лісові Хащі та болота Парандовський тракт, де майже на кожному квадратному метрі жорстви — утрамбований труп...

Після чотирьох років ув'язнення М. Соколовський мусив відбувати військову службу в тиловому ополченні, виконувати найтяжчі роботи. Коли цей батальйон із Дніпропетровського вузла товарняком перевозили на далекий схід, Миколі вдалося втекти на Донбас, де жила рідня. Через тривалий час втаївши свою біографію, вступив до Київського художнього інституту, який, на жаль не закінчив. Згодом працював у Полтавському Будинку народної творчості художником методистом.

Війна застала його на військовій перепідготовці в офіцерському званні. Під час евакуації бомба розбила кілька вагонів ешелону, де він перебував, тому Микола Соколовський опинився в Полтаві, яку вже окупували німці, там з дружиною і дитиною жив із того, що малював.

Навесні 1942 року поступив на курси священників Української автокефальної церкви. Реставрував живопис Покровської церкви останнього кошового Війська Запорізького Петра Калнишевського.

У цій церкві був рукоположений у священники, відтак працював на парафії в селі Раранча (Сарагурського району) на Буковині.

У кінці 1944 року його арештує Чернівецьке КДБ як автокефального священника та українського націоналіста. В дорозі на повному леті поїзда вистрибнув з вагона, по ньому стріляли, але як запорожці кажуть "Ніч, матінка, дала йому раду". Криючись від енкаведистів добрався на Буковину і переховувався у своїх парафіян. Однак, його вислідили і знову опинився в катівні КДБ. Але й цього разу він тікає, тоді вже приєднався до Визвольного Українського Руху в Карпатах, де діяв два роки. У травні 1948 року натрапив на засідку, а відтак в Івано-Франківську тюрму. За вироком трибуналу Прикарпатського військового округу його мали стратити. У смертній камері просидів п'ятнадцять діб. Вирок смерті замінили на 25 років, такий самий вирок (строк) одержала й уся родина. Покарання відбував в Інті, Абезі та Мордовії. Попри заборону складав потайно вірші. Робив бандури, грав і співав, всіляко підтримував своїх друзів.

Зараз пан отець кобзар Микола Сарма-Соколовський живе в місті Новоселиці (Дніпропетровської області), багато працює. Він автор понад сімдесят п'яти портретів Т. Шевченка, котрі роздарував своїм друзям, школам, музеям та військовим частинам, Дрогобицькому державному педагогічному інституті ім. І. Франка (нині університет) та Львівській обласній раді народних депутатів. Маю і я його Шевченка.

Портрети ці написані ним з особливою любов'ю, а рамки майже ніколи неповторюються: він сам їх виготовляє та прикрашає різьбою. У своєму вірші Микола Олександрович говорить: "Щасливий той, хто радістю багатий". Хоч він і відсидів 17 років у сибірських таборах, але діждався довгожданої волі, хоч такої яка є.

Недивлячись на всі його нещастя, життя його було щасливим, бо він віддав його на алтар Рідної Вітчизни — УКРАЇНИ.

Отож, панотче Миколо, за давнім українським звичаєм бажаємо: "З роси Вам та з води". І ще многих, многих літ!

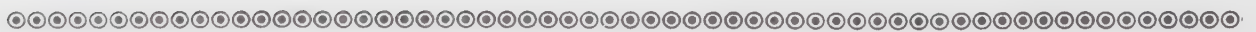
ОЖИВИ УКРАЇНО!

Україно! З могильного сну
Долетіло у світ твоє слово:
Волю будить і Долю ясну,
У піснях задзвеніло святково!

Піднялося угору до хмар,
Та й вернулося в рідне джерельце,
І піднявся з могили кобзар —
Дзвоном струн оживив кожне серце.

І з правіщих прадавніх долонь
Рідну землю засіяв піснями,
Щоб воскреснув пісенний вогонь
І полинув ген-ген над світами...

Боже ясний! Поблагослови
Рідній матері — матір'ю стати!
Сили дай! Оживи, онови
Всі святині Вкраїнської хати!



ДО ВІДОМА БАНДУРИСТАМ І ЛЮБИТЕЛЯМ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Недавно появилось цінне видання на 290 сторінок, в твердій оправі: "ЗБІРНИК НА ПОШАНУ ГРИГОРІЯ КИТАСТОГО". Упорядкування і редакція проф. Якова Гурського, 80 сторінок творів сл.п. маєстра Григорія Китастого. Можна набути по укр. книгарнях або в Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка в Детройті. Там також можна ще набути "Живі Струни" У. Самчука.



75-ТИ РІЧЧЯ ПОМ'ЯНУЛИ І СЛОВОМ, І ПІСНЕЮ

27 травня ц.р. у Народному домі "Просвіта" в м. Бережанах відбувся урочистий вечір присвячений пам'яті славного бандуриста-кобзаря, віртуоза, композитора, поета й художника, доктора медицини Зіновія Штокалка подолянина, а що народився неподалік міста Бережан на Тернопільщині і вчився в Бережанах то й нарік себе "Бережан" (кобзарське псевдо).

На 21 році свого життя, як багато інших галичан лишив рідний край і в силу вимушених обставин опинився далеко за кордоном, спочатку Німеччина, а потім Америка. Хоч у важких обставинах і в далекій чужині здобув освіту і високий фаховий рівень, як музиканта так і лікаря. Він наш серцем і духом Галичинин-Подолян і з великої букви патріот України, тому заслужив собі у народі й любов, і визнання та шану.

Святкова тиша тріумфально наповнювала зал народного дому, духовне піднесення царило від юних до сивочолих. У глибині сцени з портрета у зал дивились яскраво виражені очі та відкрите чоло добродушної людини-чародія, як у мистецтві так і в медицині. На переднім краю з ліва рушник і бандура в квітах, а між струнами в повному розквіті вишнева троянда переплетена із рокотанням срібнодзвонних звуків минулого та сьогодення. Поруч кобзарський підручник, автором якого (був) і є Зіновій Штокалко, тут же інкрустованорізьблена порохівниця із землею з могили славного кобзаря із українського пантеону-цвинтаря з міста Бавнд-Бруку в Америці, яку доставив заслужений працівник культури України, кобзар Михайло Баран.

Звучить фонограма, зал встає, на сцені двоє ведучих Бережанського народного театру стриманою, але чітко святковою перекличкою вводять присутніх у життєвий та творчий шлях шанігідного сина України Зіновія, в залі брат — Любомир Штокалко, інженер місцевого шклозаводу і його родина, односельці та шанувальники музи кобзаря Бережана. Та не тільки бережанці, але і гості: з далекої Америки доктор пан Роман Смик, який особисто знав Зіновія, земляк ювіляра секретар Львівської обласної спілки письменників України поет пан Роман Качурівський, голова ТУМу ім. Т. Шевченка "Просвіта" Шевченківського району м. Львова, вчитель пан Орест Обухівський, який привіз ювілений конверт до 75-річчя Штокалка виготовлений очолюваним ним товариством за малюнком вже згаданого бандуриста Михайла Барана, голова Перемишлянської районної спілки інтелігенції, вчитель пан Іван Путлила та багато інших з міст Тербовлі, Козови, Підгаєць, Кременця та Рогатина.

Пісні та думи, і посвяти змінювали одні одних, доповнювали і забарвлювали своїм розмаїттям. Першим на сцену вийшов переможець обласного конкурсу "Творчість юних — 95" — бандурист Назарик

Глушковський, за ним дує бандуристок Бережанської Музичної школи Леся Воляр та Оленка Слабодух. Дує бандуристок Тернопільського Музичного училища Ліля Пітко та Світлана Демко, вже згадуваний Михайло Баран, юнацький ансамбль бандуристів "Кобзарик" з міста Струсова та могутня і славна Струсівська народна капела бандуристів "Кобзар". (Худ. керівник та головний диригент, заслужений діяч мистецтв України Богдан Іваноньків).

Свято завершилось, присутні щиро нагороджували виконавців оплесками, а маєстро пан Богдан Іваноньків та кобзар Михайло Баран були нагороджені декоративними з хрусталу вазами виготовленими на честь 75-річчя ювілею.

Незабутні враження від свята, запам'ятаються назавжди, а голос, дзвін та рокіт бандури з фенограми Зіновія Штокалка, та виконавців святкової програми, будуть довго, довго супроводжувати присутніх у чарівний світ кобзарського мистецтва.



Атрибутика до 75-річчя З. Штокалка



ЗИНОВІЙ ШИТОКАЛКО

25.V. — 28.VI.
1920 — 1968



Струсівська капеля бандуристів "Кобзар" та ансамбль юних бандуристів "Кобзарик" виступали на концерті.



Юрій Сінгалевич і Зіновій Штокало, 1940 р.



Зліва направо: Семен Ластович, Зіновій Штокало, Юрій Сінгалевич, Володимир Юркевич, Степан Ганушевський.

Орест Яцків,

доцент музично-педагогічного факультету

ПАМ'ЯТНІ ЗУСТРІЧІ 1994-ГО

Нещодавно в Дрогобичі гостював Олексій Нирко — відомий музикант, педагог, знавець і популяризатор бандури, славний тим, що протягом 30 років пропагує кобзарське мистецтво у далекій Ялті.

Його біографія — це суцільний ланцюг поневірянь людини-патріота, безмежно відданої українській справі, яка змушена і понині зазнавати всіляких принижень та зневажливих образ.

Народився він 1 січня 1926 року в старокозацькому селі Мар'янському на Січеславщині. Дитинство і юність його пройшли в Новій Січі. А прилучив хлопця до музики січовий стрілець Лука Карамельський, чудовий співак, виконавець на гітарі, — один з тих, хто не повернувся до Галичини, а залишився на Східній Україні.

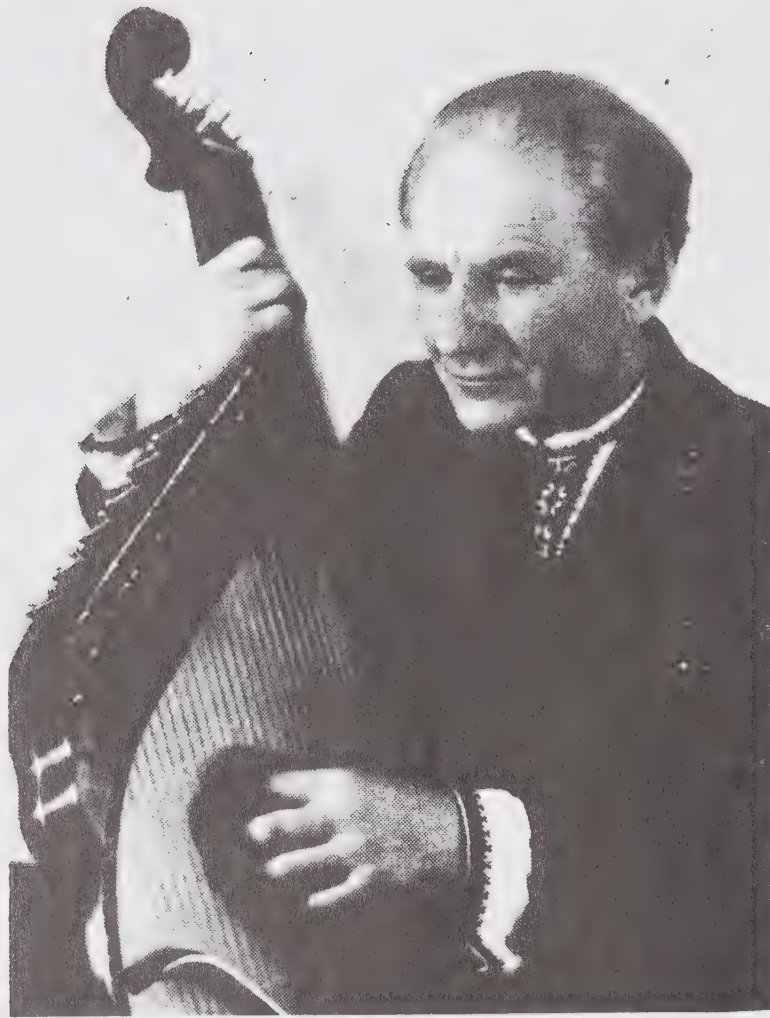
Юнак марив Львовом як національною Меккою, прагнув туди прорватися на навчання. Його мрія збулася в 1947 році, коли став учнем Львівського культосвітнього училища та вечірньої музичної школи для дорослих. По завершенні середньої спеціальної освіти вступив до консерваторії ім. М. Лисенка. Однак після першого курсу був арештований за "антирадянську агітацію та пропаганду" (стаття 54/10, н. 2).

Підставою для арешту став донос однокурсника, агента КДБ. Був обшук — серед речей О. Нирка виявлено "Нариси з історії української літератури" Радзикевича, "Історія Холмщини та Підляшшя" Кордуби, "Нарис історії української літератури" Франка, брошуру з історії революційних рухів, а також короткий рукописний нарис самого О. Нирка про бандерівців — цей матеріал, як і донос тубіста (виконавця на духовому інструменті "тубі" — О.Я.) і досі зберігається у справі КДБ. Згаданий вище донощик успішно завершив консерваторію й отримав престижне скерування в Горлівське музучилище.

За цю "злісну антирадянську діяльність" талановитого юнака було покарано 10 роками "ісправітельно-трудоих" лагерей" + 5 — позбавлення прав. Відсидів він з 23 червня 1950 до 24 квітня 1956 — 5 років, 10 місяців і один день. Був пересуд, під час якого знято судимість, що давало право на працю. Повернувся до Львова, однак тут заборонено йому було проживати, що й змусило повернутися у рідну Нову Січ.

Протягом року в одній із шкіл Херсонщини викладає музику і співи в 1-10 класах та гру на баяні й гітарі — в музичній студії. Наступних 6 років віддає праці в Нікопольському педучилищі, де створює першу капелу бандуристів, яка функціонує і сьогодні та якою тривалий час керував здібний учень О. Нирка Микола Тончій.

Від 1964 року влаштовується викладачем Ялтинського педагогічного училища, де по-справжньому розквітнув його талант митця і педагога. 26 вересня цього року виповнюється 30 років від дня заснування Кримської



народної самодіяльної капели ім. С. Руданського.

У 1965 році відкриває класу бандури при місцевій ДМШ і стає постійним головою кобзарської секції при обласному музичному товаристві. З цього ж 1965 року започатковує діяльність дитячої капели бандуристів — тепер це дитяча народна зразкова капела бандуристів "Кримські проліски" міського центру культури, яким у даний час керує один із учнів О. Нирка.

Ансамбль бандуристок "Зоряниця", створений у 1984 році при "Просвіті", теж народний — напівпрофесійний колектив, складений із кращих учнів О. Нирка. Учасницею його є Таня Золотарова — перша учениця Маєстро ще з ДМШ.

Рідко кому вдасться створити колектив, який досягнув би рівня народного. У О. Нирка таких ансамблів аж три! Однак наша комуністична, а згодом посткомуністична система вперто "не помічала" цих досягнень. Аж 16 вересня 1993 року Президент України Л. Кравчук підписав Указ про присвоєння Нирку Олексію Федоровичу Почесного звання "Заслужений працівник культури України" — "За великий особистий внесок у розвиток української національної культури і підготовку музичних кадрів".

О. Нирко — людина, для якої поняття національної честі й гордості є одним з пріоритетних. Протягом усього часу перебування в Криму він говорить виключно українською мовою. Керовані ним колективи вперто й наполегливо пропагують передусім рінду пісню. Прагнучи зберегти

музичні паритети, створює музей кобзарського мистецтва, який теж активно сприяє відродженню рідної культури, допомагає виховувати молодь у дусі поваги до наших культурницьких надбань.

Використовуючи кожную сприятливу нагоду, прибуває до Львова, щоби "набратися снаги, зачерпнути цілющої води з джерел справжнього українства". А відтак повертається у "русскаязичную" Ялту, аби далі продовжувати важливу місію одного із повпредів української культури на півострові...

Перебування в Дрогобичі залишило в О. Нирка якнайкращі враження. Він тішився тим, що в стінах Дрогобицького педінституту ім. І. Франка навчається велика група студентів із Східної України: з Луганська, Донецька, і, звичайно, Криму. Зустрічі з філологами й майбутніми музикантами-педагогами пройшли жваво, дотепно, наче на одному диханні.

Видавнича фірма "Відродження" презентувала О. Ниркові кращі свої публікації, включаючи, звичайно, перше повне видання релігійних творів М. Лисенка.

А зустріч в родині Верещинських, дослідників і знавців кобзарського мистецтва, стала приємним заключним акордом перебування Митця в Дрогобичі.

Налагодження особистих контактів із музикантом-педагогом такого рівня справді важко переоцінити. Звичайно, буде листування, обмін літературою, участь кращих наших студентів-бандуристів у конкурсах, влаштовуваних періодично О. Нирком на базі Ялтинського недучилища. Не менш важливим є й те, що, згідно з планами Міністерства освіти, науковцями нашого вузу, спільно з провідними фахівцями Львівського базового музично-педагогічного училища ім. Ф. Колесси, плянується найближчим часом ґрунтовне вивчення й узагальнення передового педагогічного досвіду талановитого педагога, досвіду, так потрібного нам для відродження музичної культури на всій території нашої незалежної України.

Антоніна Литвин

ГІМН КОБЗАРСЬКОЇ ШКОЛИ

Звідусіль правіщим рідним словом
Скликав нас у Стрітівку кобзар,
Освятити нас вогнем Любові,
Душу вмила матері сльоза!

Приспів:

Кобзо — незрадлива наша доля!
Кобзо — рідні думи і слова!
Кобзо — наша сила, наша воля,
Українська пісня вікова!

Ми прийшли із гір, степів, з долини,
Щоб вогонь пригаслий запалав,
Щоб дзвеніла співом солов'їним
Невмируща пісня джерела!

Приспів:

Пісня і бандура — рідні сестри,
В них живе прапредківська душа!
Клянемося з честю в світ їх нести,
Доки спинить вічності межа!

Приспів:

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ПЕРШОПОСЕЛЕНЦЯМ

З 1792 року розпочалося переселення запорозьких козаків на Кубань. Було засновано сорок курінних селищ і дали їм ті ж назви, які мали курені у Запорізькій Січі. Незабаром Кошовий отаман Чорноморського війська Захар Чепіга з своїми козаками перейшов ріку Єю і став табором на нових землях. Весною 1794 року "на першій седмиці Великого посту" на місці табору поселились козаки Щербинівського куреня. Поселення стало зватися Курінь Щербинівський, а з 1842 року — станиця Старощербинівська. Нещодавно на відзначення 200-річного ювілею поселення нащадки запорожців відкрили тут пам'ятник першопоселенцям.

Андрій Завгородній



МИХАЙЛО БАРАН



Ім'я Михайла Барана добре відоме десяткам тисяч львів'ян, та й не тільки їм. Адже він виступав на концертних майданчиках майже всіх областей України, у більш ніж десяти країн світу. Михайло Баран є не лише виконавцем народних пісень, чимало виконує він і власних. Виховав пан Михайло і чудових синів — Ореста і Тараса, які теж стали відомими бандуристами. Пісенні традиції його родини, мабуть, продовжать і його внуки, які зараз навчаються музичного мистецтва.

БАНДУРА

Бандура рідна і свята.
Вона нам Богом дана,
Вона колись на зов Богдана
Вкраїну піднімала.
Вона Шевченка в Кос-Аралі
Кріпила духом пресвятим.
Вона в Мазепиних руках
Сріблестим голосом дзвінким
Про частку співала.
Вона ніколи не вмирала!
Не раз молилась під хрестом
Вона, під церквою стояла,
І на коні із козаком
Вкраїні волю здобувала.

Вона в степах по Україні
Лунала в сотнях і полках,
Вона є справжня героїня —
Стояла першою в боях.
Вона до волі закликала,
Несучи ворогові страх!
А за впавшими в бою —
Ридма ридала в полі.
Молитву Господу своєю,
Як жертву на престолі,
Стелила на святий рушник —
БАНДУРА РІДНА І СВЯТА!!!

Михайло Баран



М. Баран з синами бандуристами.

НАМ ПИШУТЬ

А ЧИ ВИЖИВЕ НАША ШКОЛА?

Тисяча дев'ятсот вісімдесят дев'ятий рік — рік перебудови.

Саме у цей рік, коли кожна людина очікувала чогось кращого, відкрилась школа кобзарського мистецтва, на той час єдина на всю Україну, у селі Стрітівка Кагарлицького району на Київщині. Відкрити цю школу було важко: адже всім відомо, які то були часи. Але завдяки ініціативі Литвина Василя Степановича та підтримці з боку фонду культури України, а також завдяки практичному втіленню директора школи Іванової Галини Михайлівни і її чоловіка, голови колективного господарства імені Івана Богуна Олексія Пилиповича — відкрилась ця школа.

Минали роки, змінювалась політика. Та життя продовжувалось!

На щастя, сьогодні школа кобзарського мистецтва має два випуски. З першого випуску тринадцять випускників вступили до інститутів, чотири випускники працюють за спеціальністю і один випускник — у духовній семінарії. Що ж до другого випуску, то два випускники вступили до Київської консерваторії, два до університету.

Нещодавно приїздили з Міністерства освіти: "Чи готова школа до ліцензування?" Виявилось, що ні: немає відповідної матеріальної бази, невивстає коштів на харчування. Місцевому колгоспу школа заборгувала 800 мільйонів крб. А що ж до обладнання кабінетів, так то і мови немає. Фонокабінет не забезпечений потрібною апаратурою. Більшість учнів не мають уяви, що таке опера, побувати у театрі неможливо: немає коштів.

Немає коштів... Та добре, що є люди, віддані цій справі: відродження кобзарського мистецтва, не за формою, а за змістом. Про всіх неможливо розповісти у такій коротенькій оповіді, але не можна обминути увагою нашу дорогу і милу вчительку вокалу; народну артистку Ніну Яківну Байко. Ох як багато зробила вона для кобзарської школи! Добирається вона з Києва до села, іноді долаючи десятки кілометрів пішки, ще й тягнучи з собою книги — духовний харч школярів. Мерзне в гуртожитку разом з учнями, працює до глибокої ночі і виховує таких співунів, що дивуються всі "друзі і недрузі", що беруть призи на всіх конкурсах і фестивалях. Організувала постачання потрібною літературою через своїх друзів за кордоном, сприяла наданню гуманітарної допомоги через церковну громаду. А скільки цінного нотного матеріалу із власного зібрання привезла пані Ніна для школи! Стільки вкладено душі, аби підняти духовність та моральність учнів, їх національну свідомість.

Вже другий рік у школі існує ансамбль бандуристів, студентів III-IV курсів. Ансамбль за цей недовгий час став знаним у багатьох куточках Київщини. А от навесні 1994 року ансамбль став переможцем фестивалю "Таланти твої, Київщино". Керує ансамблем справжня людина, невтомний вчитель, вірний товариш і другий Батько всіх своїх учнів — Григорій

Степанович Пелех. Все, без винятку, успіхи ансамблю — завдяки його невтомній праці.

Учні школи, а також педагогічний колектив виносять велику подяку пані Марії Кротюк (Америка), яка виділила кошти на бандури. Десять бандур школа отримала. Придбано на її кошти ще й електронний камертон — це складає разом з бандурами 1120 доларів. Також велика подяка панові Миколі Чорному-Досінчук (Америка), який виділив з особистих коштів 50 доларів та надсилає постійно журнал "Бандура", що послуговує для учнів цінним учбовим матеріалом. Дяка сім'ї Родаків (Канада — Торонто), які виділили для школи електрокамертон та ряд платівок, Борису Яремченко, Віктору Педенко (Канада — Торонто), за всіляку допомогу та підтримку школи.

Особливу вдячність висловлюємо панові Миколі Морозу (Канада — Торонто), який подарував школі магнітофон, вартістю 150 доларів і десять касет до нього, а також за організацію поїздки до Канади наставника школи Литвина Василя для набуття досвіду. Допомогали, цікавились... А на даний час школа перебуває у страшній фінансовій скруті, на грані виживання. І таке враження, що всі за нас забули, закручені соціальним розвихренням... А школа може прогресувати, може дарувати Україні молоді щирі серця, наповнені піснею і силою українського духу.

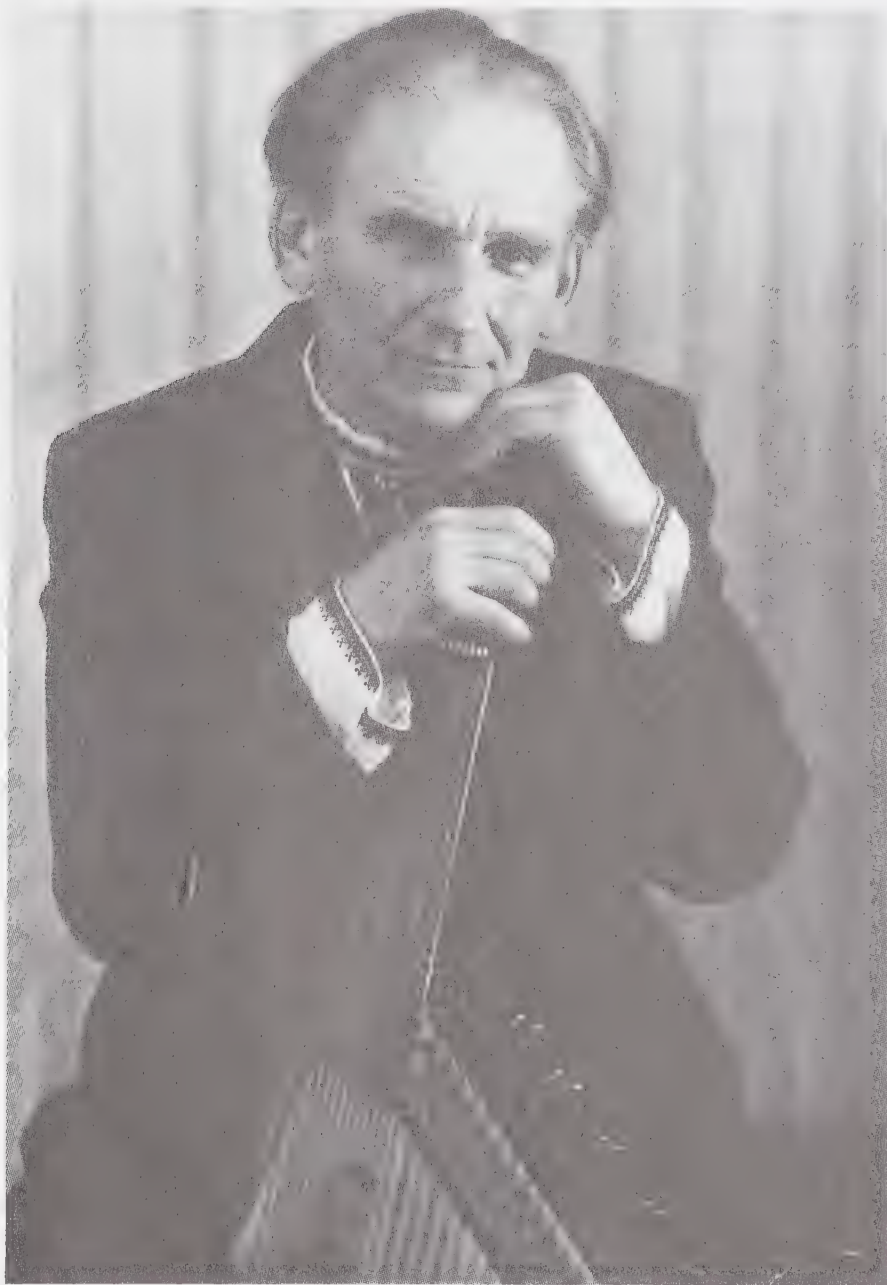
Життя продовжується, минають дні і неповолі виринає питання: "А чи виживе наша школа?!"

Студент III курсу Стрітівської вищої педагогічної школи кобзарського мистецтва — Юрій Коробко



Посередині М. Д. Чорний, направо директор школи Галина Іванова, біля неї Василь Литвин — керівник і засновник школи. Наліво від М. Ч. — голова колгоспу ім. І. Богуна. Решта всі в першому ряді — викладачі школи.

ОЛЕКСІЙ НИРКО — БАНДУРИСТ-ВІРТУОЗ



Пальці тихо пербирали струни і лилася сумна, хвилююча мелодія. Вона брала за душу, серце і пробуджувала неописаний смуток і спомини, спомини...

Ось, він, Олексій Нирко, обдарований до краю музикою, віртуоз бандури, який ціле своє життя присвятив кобзарству, відомий по цілому Криму і Кубані, іде по живописних берегах Дніпропетровської протоки, серед високих осококів, розлогих верб і терну.

Цей п'ятнадцятикілометровий шлях від Мар'янівки, де він народився 1-го січня 1926 року, до Нової Сесії, де проходило його дитинство, Олексій знав, як свої п'ять пальців. Знав він прекрасно й історію цих місць,

останнього пристанку Запорізької Січі. Тут всюди зустрічалися сліди козацької старовини. Тут витали легенди і оповіді про славних запорожців, їх подвиги, походи, і з молоком матері Олексій всякнув негасиму любов до рідного краю. А ще він полюбив народні пісні, які супроводжували його з материнської колиски. Особливо він любив пісні про Байду, Дорошенка, Сагайдачного, Морозенка, про бандуру — історичного супутника козацького побуту.

Любов до музики прищепив йому батько. Його до сліз хвилювали звуки гри на бандурі.

Спочатку Олексій вчився у вечірній музичній школі м. Дубна на Волині звідки перейшов до Львівського технікуму, а відтак перед ним відкрилися двері Львівської Державної Консерваторії ім. Лисенка. Його товариші з гуртожитку дуже швидко зорієнтувалися, що Олексій мав феноменальну здібність до бандури. Зранку вони просипалися до бандури, звечора засинали під звуки бандури.

Раптом все це вірвалося. Злий донос однокурсника кинув Олексія за ґрати. За проповідування національної ідеї дістав 10 років ув'язнення з засланням на північне Передуралля.

І там, в далейшій неволі, йому передчувалися звуки бандури. На щастя, цілого речення кари не відбув. У 1956 році настала "хрущовська відлига". Після п'яти років ув'язнення Олексія Нирка випустили на волю.

Його охопила неймовірна жага життя і діяльності. Він вернувся до Львова. Зайнявся відразу бандурою. Невдовзі переїхав до Никополя, де створив першу капелю бандуристів, яку згодом передав своїм студентам. Тоді відправився на кобзарську цілину і поселився в Ялті, Крим. Тут він став викладачем музики в Ялтинському педагогічному училищі. Тут він розгорнув величезну кобзарську діяльність. Створив найбільшу жіночу капелю ім. С. Руданського. Дуже швидко капеля ця дістала звання Заслуженої, а відтак, у 1970 році, на всеукраїнському республіканському фестивалі була нагороджена золотою медалею.

Після довговічних утисків української культури, недавно відбувся величавий кобзарський фестиваль, присвячений Миколі Лисенкові. Нирко тоді сказав: "Мета фестивалю — охопити найширші кола виконавців Криму". І хоч було безліч перешкод від самої влади Криму, а найбільше від російських шовіністів, які старалися випалити з душі і серця все, що є українське, але їм це не вдалося. До Ялти прибув дитячий ансамбль з Краснодару на Кубані. Саме кобзарське свято дослівно заворожило присутніх. Найбільше враження на присутніх зробила дитяча школа бандуристів.

Кримська капеля ім. С. Руданського розгортає свою діяльність в повній ширині. За той час Олексій Нирко залучив до бандури 600 юних аматорів. Багато його учениць успішно продовжують вчителеву справу. Ірина Сьомко керує ансамблем бандуристів "Південна" у Будинку культури під Симферополем. Маргарита Тентева провадить успішно ансамбль бандуристів в місті Алушті. Людмила Мудра-Зуб керує ансамблем кобзарів у станиці Новомінській на Кубані. Олена Бесалєєва працює у

дитячому садку в селі Боряках. Катерина Петрусєва керує ансамблем бандуристів в Одеському педучилищі. Віктор Кириленко веде класу бандури в селищі Таківському на Дніпропетровщині. Остап Кідрачук, моряк судна "Комета", грає і співає українські пісні, старовинні і сучасні думи у супроводі бандури для матросів і закордонних туристів. Загально всі бандуристи-провідники мають свої гуртки, де співають українські пісні.

З усіма Олексій Нирко листується та допомагає нотами і порадами.

Під час святкування в Ялті 25-ліття капелі перебували з Польщі українські туристи і мали нагоду любитися прекрасними голосами капелянок.

В Ялті зорганізував у 1984 році музей кобзарства, збирає експонати. Він є постійний голова секції кобзарства. 1990 року на кобзарському з'їзді у Києві був одностайно вибраний у склад Всеукраїнської Спілки кобзарів. О. Нирко є організатором різних культурних починань у відродженні України.

Він брав участь у Міжнародних фестивалях у Франції та Угорщині, Польщі та Югославії. Капеля скрізь одержувала почесні грамоти.

Олексій Нирко зорганізував найбільшу в Україні дитячу капелю "Кримські проліски", а на Кубані — "Зоряниці".

БОГДАН ЖЕПЛИНСЬКИЙ — КОБЗАРОЗНАВЕЦЬ, КЕРІВНИК КАПЕЛІ ДЕПОРТОВАНИХ У СИБІР

Серед кобзарів України виїняткове місце належить Богданові Жеплинському, який є не тільки кобзарем, але й кобзарознавцем. Кожна зустріч кобзарів в Україні відбувається з його активною участю. Він ті зустрічі організовує, та на них доповідає, а також дописує до преси на різні теми, пов'язані з кобзарством.

Безіменні народні співці віками склали міцні підвалини кобзарських традицій. Спадкоємцями Остапа Вересая і Гната Хоткевича стали кобзарі Місевич, Сінгалевич і Штокалко. Відтак їм на зміну прийшли нові носії кобзарства, серед яких в Галичині видне місце займає Богдан Жеплинський. За освітою Богдан є інженером, але з серцем лірика.

Народився Б. Жеплинський 5-го квітня 1929 року в Дрогобичі. Музику полюбив з дитячих років. На бандурі почав вчитися в організатора першої капелі на Львівщині Юрія Сінгалевича. Одержавши інженерську освіту, став активістом робітничого клубу, виступав як соліст-бандурист.

За словами Богдана, коли він вчився на IV курсі хеміко-технологічного факультету Львівського Політехнічного Інституту, разом із братом, студентом II-го курсу, грав в інституті в капелі бандуристів. Після трагічної смерті Юрія Сінгалевича продовжував вчитися в його дружини Наталії.

Б. Жеплинський розповідає: "Рік 1949 був дуже непевним — майже кожного дня когось арештували. Вслід за провідником капелі Олегом Гасюком ув'язнили М. Табінського, який перебрав його місце. Тоді



прийшла черга перебрати капелю мені. Зближалась весна. Прийшла трагічна квітнева ніч 1950 року. Ми почули: "Собирайтесь! Можете взяти тільки те, що унесете!". Нам, студентам, що жили в тітки, забирати було нічого, крім бандури. Попрощались із заляканою тіткою, поцілувавши сонних дітей, подались до автомашини. Напівтемними вуличками вїхали до брами пересильного пункту. На подвір'я вїжджали переповнені машини із заплаканими людьми. Ми стали розглядатись і зауважили дружину покійного Сінгалеви́ча Наталку. Пригадую, я написав тоді заяву, що це наша тітка, і просив вважати нас однією родиною.

Почалися сірі дні у вщерть забитих депортованими камерах. В тюремному корпусі було багато іншої молоді. Вони просили нас заграти, поспівати. Згодом ми одержали дозвіл грати, але з умовою: "не злишком громко". Ми влаштовували невеликі коридорні виступи. Наталя Сінгалеви́ч теж мала зі собою бандуру, і деколи ми виступали дуетом з братом або в тріо.

Наприкінці травня нас усіх повезли в "чорних воронах", загра́тованих вагонах, до нового пересильного пункту Асіно, Томської області. Тут нас змусили підписати документ, що нас висилають в Томську область "на

вечно”. Ми були зобов’язані працювати щоденно по 8-12 годин. Незабаром у глухій тайзі на мальовничому березі невеличкої річки виросло нове поселення, яке ми назвали по-кобзарськи — ”Торба”. Бо й справді, жили ми, відірвані від світу і волі, неначе в якійсь глухій торбі.

Наша гра викликала захоплення в усіх слухачів. А були серед них литовці, латиші, естонці, німці, румуни, поляки. Багато українців бажали вчитись гри на бандурі. У всі релігійні свята відправляв у підпільній землянці о. Богдан Сенета.

Про виступи Торбинської капелі бандуристів на районному і обласному оглядах Томської області, де капеля здобула призове місце, схвалено вігукнулася обласна преса.

У 1990 році, в сорокаріччя масових репресій і депортацій, у Львові проходив з’їзд колишніх поселенців у Томську. Схвильовано звучали під блакитно-жовтим прапором їх нескорені пісні.

Вернувшись із заслання, Богдан переїжджає до Нового Роздолу, де з братом і дружиною створюють родинний ансамбль. Далі створюють з братом Романом капелю бандуристів ”Дністер”, яка швидко завоювала щирю любов глядачів не тільки міст і сіл Львівщини, але й далеко поза її межами. Капеля успішно гастролює по Прикарпатті, виступає в Києві, нагороджується грамотами та дипломами.

Про творчу роботу Богдана Жеплинського і його брата Романа Київська студія зняла кінофільм.

В 1968 році Богдан з родиною переїжджає до Львова. В 1970 році створює при Палаці Культури нову капелю бандуристів ”Заспів”, якою разом із дружиною керує до 1986 року. В капелі ”Заспів” грали їх дочка Одарка і син Тарас.

Богдан Жеплинський часто виступає з лекціями, присвяченими розвитку кобзарства в Україні. Понад 40 років він вивчає творчість народних кобзарів та лірників.

Богдан Жеплинський опублікував ряд цікавих статей, присвячених українським народним інструментам. Серед них — нариси про творчість кобзарів, бандуристів, нову бандуру Василя Герасименка ”Львівянку”, та інші.

Б. і Р. Жеплинські разом написали декілька оригінальних творів. Серед них ”Цвіти, наш Роздол”, ”Дзвени, бандуро”. Невтомний збирач перлин народної творчості, Б. Жеплинський закінчує працю над двотомною монографією ”Кобзарі-бандуристи України”, в якій поруч з історією кобзарського мистецтва подає 600 кобзарів-бандуристів, починаючи з 16 століття.

Здібний інженер і допитливий науковець, він — автор понад 60-ти публікацій з питань хемічної технології.

У 1988 році був делегатом Першого республіканського з’їзду кобзарів і лірників України. У січні 1989 року його обрано до складу правління осередку Товариства української мови ім. Т. Шевченка.

Наукова і творча праця Богдана Жеплинського відома і за межами України. Він плідно працює на благо рідної науки та культури, бере

активну участь у процесах перебудови та скріплення самобутности України.

КОБЗАРСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ У ПЕРЕМИШЛІ



Оксана Гарасименко

Цей перший величавий фестиваль у Перемишлі допомогли організувати Об'єднання українців у Польщі, Товариство польсько-української дружби та ряд спонзорів з Перемишля. Прихильно поставилася до фестивалю й місцева польська влада, виділивши на його проведення певну суму грошей.

Свято відкрив один з найпопулярніших конферансьє у Польщі, відомий з пісенних фестивалів, Богдан Стюрик, а допомагала йому Марія Туська. Богдан Стюрик вів концерти багатьма мовами: англійською, німецькою, французькою та словацькою. Він провів 11 світових концертів, де кожен концерт збирав не менш як 10,000 глядачів.

Відкрив фестиваль Лешек Мазепа, поляк, який працює у Львівському музичному інституті. Як не дивно, але саме він чистою українською мовою розповів аудиторії історію нашої бандури.

Коли на сцені появився чорно-чубий вусатий бандурист у гетьманському вбранні і торкнувся струн, усім видавалося, що звуки виринають не з дерев'яного серця інструмента, а з його власного. Було таке враження, що музикант грає на струнах наших сердець. Ім'я цього бандуриста

запам'яталося усім: це Тарас Лазуркевич — випускник Львівської консерваторії ім. М. Лисенка, учень проф. Василя Герасименка. Своїм виступом, грою на бандурі він відкрив бандуру багатьом. Він зібрав масу гарячих оплесків присутніх.

Виконавці на цей тріумфальний перший кобзарський концерт підбиралися поміж найкращими з цілої України. Про все це подбала Ольга Попович, яка, до речі, кілька років тому вислала групу бандуристів Перемишля на вишкіл до Українського Вільного Університету, де вже четвертий рік Товариство Бандуристів під керівництвом Ліди Чорної проводить акредитовий курс бандуристів. Вона подбала про участь у фестивалі бандуристів Лариси Дедюх і Тараса Силенка з Києва, юної талановитої бандуристки Наталки Ковальової зі Львова, Віолети Дутчак з Івано-Франківська.

Бандура дуже співзвучна зі скрипкою, що продемонстрував дует "Сад пісень" із Києва у складі бандуристки Тетяни Лободи і скрипаля Миколи Берегового.

Дует Оксани Герасименко, відомої бандуристки зі Львова, та бандуристки з Києва Катерини Немеш показав, як приємно звучить бандура з флейтою.

Оксана Герасименко, зокрема, урізноманітнила програму фестивалю своєю майстерною грою і професійним співом та підбором пісень. Вона прекрасно "витягує" світову клясику. Концерт Вівальді справив велике враження на перемиську публіку.

Тріо бандуристок "Червона калина" зі Львова у складі Марії Сороки, М. Салагай і Надії Шишак уже 15 років на сцені. Вони об'їхали всі куточки України, а їхні концерти увійшли в скарбницю бандурної музики.

Оля Попович пише дисертацію на тему української музичної клясики. Її можна тільки подивляти. Зорганізувати таку кількість бандуристів, усіх розмістити, нагодувати, привезти, відвезти, знайти концертні зали, виготовити афіші, програми, напекти і наварити для всіх — це справді подиву гідне.

Але, як кажуть, без ложки дьогтю не обійшлося. На заключному концерті бандурист з України артистично повів рукою і палко продеклямував рядки з нашого гімну про те, що в ріднім краю, а точніше — від Сяну до Дону — панувати не дамо нікому. Після цього перемиські урядовці демонстративно покинули концертну залу. А наступного дня польська преса звинувачувала українців у агресивних намірах. Прощаючись, обіцяли собі зустрітися на другий рік. Віримо, що польська влада не закриє кордон перед бандурою.

Жінки з Союзу Українок та члени Спільноти української незалежної молоді здійснили сподівання людей. Понад 60 виконавців дали п'ять концертів у різних залах Перемишля. Присутність представників міської і воєводської влади засвідчило про небуденність імпрези. Ольга Попович в інтерв'ю журналістам сказала, що вони мають намір кожного року організувати фестивалі бандурної музики.

Недільний концерт у соборі св. Івана Хрестителя був присвячений

пам'яті бандуристів, які згинули у роки сталінських репресій.

Великою несподіванкою був виступ капелі "Червона калина" зі Золочева Львівської області. Це прекрасна група. Я мав нагоду слухати їх в Золочеві минулого року. Юні бандуристики були вбрані в яскраві національні костюми, а було їх 30 — вражаюче дійство.

Нарешті про господарів свята. Капеля "Бандуристка" під проводом дипломованого музиканта Ольги Попович, яка закінчила Краківську музичну академію, володіє належною технікою, мала зіспівані голоси. Організуючи цей перший фестиваль, Оля Попович мала на меті ознайомити поляків з українським інструментом, полонити юні музикальні душі чарівним звуком бандури. Бандура, яка вже звучала під небом багатьох країн, здобула світове визнання. Три дні над Сяном лунали звуки української бандури. Потім усі бандуристи поїхали до Ряшева, де на концерт прийшли поляки переважно з музичного середовища.

ДИТЯЧА КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ У КАЛУШІ

Калуш, розташований у гористій місцевості недалеко від Івано-Франківського — це справді чарівне гуцульське місто. Для тих, хто колись там мешкав, воно змінилося до невпізнання. За советської влади Калуш сильно розбудувався і став зовсім європейським містом. Великого чару йому додає річка Лімниця, яка колись була великою, а потім перетворилася у кілька струмків, які тільки під час великих дощів в горах наповнюються, як колись, широкою бистою водою.

У Калуші процвітає кобзарство, і то на широку скалю. Мистецьким керівником Дитячої капелі є енергійна і вродлива Галина Микуляк. Цього року Калуська музична школа, при якій є капеля, святкує 40-ліття заснування.

Ансамбль бандуристів у Калуші оригінально постав завдяки старанням Осипи Тауцької, вчительки бандури Галини Микуляк. Спочатку колектив був невеличкий, але з часом кількість учасників збільшилася. Після Осипової керівництво ансамблем перебрала Оріся Констанкевич, також досвідчена бандуристка. Протягом останніх десяти років керівництво спочиває в руках професійної бандуристки Галини Микуляк. Вона цілковито присяглася цій справі, пише ноти, запізнає старших дітей з композиторами інших країн. Протягом тих 10-ти років число хлопчиків і дівчаток зросло до 45 членів. Це переважно учні та випускники школи, які продовжують навчання в музичних школах.

Галина поставила перед собою завдання популяризувати українську народну пісню, українські перлини, які стають клясикою, невід'ємною частиною музичної культури. Капелі притаманна висока вокальна культура, сценічна майстерність. У її репертуарі — українські народні, стрілецькі, повстанські, лемківські та бойківські пісні, пісні українських кобзарів та інструментальні твори відомих чужинецьких композиторів.



Добре виконання творів під мелодійний передзвін бандур принесло капелі великий успіх у слухачів.

Капеля сьогодні — активний учасник всіх культурних імпрез міста і району, переможець обласних фестивалів та конкурсів. Капеля неодноразово була нагороджена почесними грамотами, цінними подарунками.

В 1991-му році, в період відродження української держави, капеля здійснювала концертні проїздки по східних землях України — Черкаській області, місті Каневі. Там бандуристи виконували патріотичні стрілецькі і повстанські пісні, які, як вони казали, будили від сплячки український народ. У Каневі у меморіальному музеї Т. Шевченка капеля вперше в історії музею виконала "Ще не вмерла Україна", тоді ще не затверджений гімн.

Минулого року капеля взяла участь у міжнародному фольклорному святі на Закарпатті, а також завоювала "гран-прі" на міському фестивалі дитячої творчості "Калинове гроно".

Цілий 1994 рік був дуже напруженим. В тому році капеля стала лавреатом фестивалю до 180-ої річниці народження Т. Шевченка. Для цієї дати була підготовлена спеціальна програма "Зоре моя вечірняя". Згодом Капелі було присвоєно звання Народної. В роковини Тараса Шевченка капеля виступала з літературною програмою "Тобі, Кобзарю, наша дума й пісня".

Нещодавно Дитяча капеля бандуристів була нагороджена подякою обласної державної адміністрації за високий виконавський рівень, значний внесок у розвиток українського мистецтва.

У ПАМ'ЯТЬ БАНДУРИСТА ВОЛОДИМИРА ЮРКЕВИЧА



7 травня ц.р. минуло 10 років, як не стало між нами бл. п. **Володимира ЮРКЕВИЧА**.

Вже десять років, як залишив нас визначний бандурист, завжди усміхнений, життєрадісний, завжди готовий віддати весь вільний час для бандури.

Мабуть, багатьом невідомо, що він мав псевдо "Кобзар-Юрченко".

Чудом врятувався з оточення під Бродами у липні 1944 року, як підстаршина 1-ої УНА. Відтак вступив в ряди УПА (у Рудеччині, повіт Самбір) до сотні "Булава". Згодом став бунчужним цієї сотні. У 1945 році, у липні, призначено його вишкільником при штабі відтинку УПА Захід, Маківка 24, який очолював бл.п. командир "Зміюка".

Володимир Юркевич народився у Львові, 2 грудня 1912 року. Батьки його — Іван і Пелагія, часто вечорами, разом із синами співали народні, історичні та побутові пісні, і тим самим вщепили синові любов до української пісні.

У народній школі він співав сопраном, а в гімназії — альтом. Беручи

лекції гри на клярнеті в Українському Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові, вже тоді грав у малій симфонічній оркестрі.

За німецької окупації Ю. Сінгалевич запізнав Володимира з Зеновією Штокалко. Так перебрав місце бандуриста Федора Якимця, який тепер є професором на університеті у Венесуелі, у тодішньому тріо бандуристів: З. Штокалко, Ю. Сінгалевич, В. Юркевич. Вони коцртували в Галичині, а раз у місяць — у передачах Львівського радіо. У міжчасі до них долучились С. Ганушевський та С. Ластович. Згодом тріо бандуристів поширено до квінтету. У одному з виступів в м. Зборові дозволено Володимирові виступати сольом, виконуючи пісню "На стрісі раз сиділи", яку він виконав динамічно, з доброю дикцією і полонив молодих. Тоді він здав іспит бандуриста-соліста.

Останній виступ на бандурі на рідних землях відбувся в липні 1943 року, у селі Безбрудах, біля Бродів, і там залишив свою бандуру, яку зробив йому Семен Ластович за взором Костя Місевича.

Крім виступів з бандурою, співав у професійному хорі при Інституті Народної Творчості у Львові, під батудою В. Осташевського.

У Німеччині створив студентське тріо: Володимир, Малюца і Штокалко. Вони давали концерти в таборах скитальців. У той час Володимир був студентом УВУ, де студіював право і закінчив студії у 1950 році. Пізніше вступив до Ансамблю, в якому були: Л. Кравченко, В. Юрченко і Григорій Бажул, який пізніше виїхав до Австралії, де кілька років тому помер. Тут Володимир також скористав дуже багато з техніки гри на бандурі, бо кожний з тих бандуристів відзначався своєю питомою технікою, зокрема Г. Бажул. На одному із тих концертів у Мюнхені був присутній директор переселеного табору "Функеркасерне" зі своєю дружиною, і так захопилися грою на бандурі, що запросили його до себе на Різдво і залюбки слухали виконання українських колядок. У 1950 році, відїжджаючи до Америки, прощаючись, попросив Влодка заграти йому ще раз, та побажав йому, щоб Господь допоміг стрінутись у вільному Києві.

Після приїзду до Америки, виступав як бандурист — соліст на різних концертах. До речі, у Мюнхені Юркевич мав нагоду зустрінутись з бандуристом Дмитром Гонтою, який у 30-их роках виступав у Галичині.

Згодом вступив до Ансамблю під мистецьким керівництвом Степана Ганушевського, до складу якого входили: М. Самокіш, Л. Лампіка, Т. Бориско, І. Раковський, Т. Лозинський, С. Ковальчук та Г. Ганушевський. Цей перший Ансамбль бандуристів випустив першу платівку з піснями УПА.

Багато молодих і старших брали лекції гри на бандурі у Володимира Юркевича, серед них одне із перших місць займав Андрій Горняткевич, професор Манітобського Університету, знавець кобзарського мистецтва, який тепер живе в Канаді.

У 1972 році Володимир Юркевич заснував Капелю Бандуристів із своїх учасників при станиці першої УД УНА в Нью Йорку, що її

диригентом був Осип Головацький. Капеля випустила платівку "З піснею на устах". У міжчасі Володимир Юркевич учив на бандурі у школі українознавства в Бавнд Бруку, де також провадив жіночий Ансамбль ім. Лесі Українки.

Покійний виступав також з мішаним квітетом, в дуеті з проф. Р. Левицьким, з яким заснували мужеський ансамбль у складі: проф. Р. Левицький, В. Юркевич, І. Івашко та М. Білецький. Цей квітет мав великий успіх та був популярний не лише на терені Америки, але й у Канаді.

Крім виступів з концертами, давав приватні лекції гри на бандурі.

На кінець перебрав керівництво Школою і Ансамблем Школи Кобзарського Мистецтва у Нью Йорку.

Згодом Ансамбль бандуристів, у дещо зміненому складі, під назвою "Гомін", під його керівництвом, виступав самостійно. У 1985 році випустив платівку українських повстанських пісень, переважно обробки Юркевича, під псевдом "Юрченко".

До Ансамблю "Гомін", який після смерті Володимира Юркевича ще якийсь час продовжував свою працю та мистецькі виступи, входили слідувачі бандуристи: Олександр Напора, Тарас Василик, Михайло Гнатишин, Іван Гранківський, Петро Козира, Василь Коваль, Михайло Стоцько, Андрій Стусик та Михайло Заєць.

ОГОЛОШЕННЯ

На Україні утворено Всеукраїнську Спілку кобзарів, бандуристів, лірників. Голова Львівського осередку цієї Спілки, активний дописувач журналу "Бандура", кобзарознавець Богдан Жеплинський, який з дитячих років спілкувався з народними музикантами і зібрав про них численний матеріал, готує до друку: "Словник — довідник кобзарів й бандуристів України", "Нариси історії кобзарства" та книжку "Шляхами кобзарськими" (нариси-спогади про кобзарів, бандуристів, лірників).

Враховуючи те, що новоутворена Спілка не має видавничих фондів, закликаємо допомогти фінансовими пожертвами на видання вказаних книжок. Грошову допомогу просимо слати на адресу:

УКРАЇНА, 290054, м. Львів — 54, вул. Любінська 101-Б, кв.

75

Жеплинському Богдану Михайловичу

З поміткою: "На видавничу справу!"

**ШКОЛА КОБЗАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА
КУРИТИБА — БРАЗИЛІЯ**



...Ми вчилися на сопілках, а тепер на бандурі.



Виступ бандуристів "ФІЯЛКИ" в церкві 23.10.1994 р. під керівництвом Є. Кривої.



Зустріч бандуристів "ФІЯЛКИ" з Куритиби з бандуристами "СОЛОВЕЙКИ" — спільно виконують пісню "Ростемо".



"ФІЯЛКИ" колядують в Куритибі.



Ансамбль бандуристів "ФІЯЛКИ" на Куритибі площі Т. Шевченка — Бразилія, в день першого фестивалю 26.3.95 р., під керівництвом Є. Кривої.



Виступ "ФІЯЛОК" в Санта в Санта Катирі — Бразилія 28.8.1995 р., під керівництвом Є. Кривої.



Учасники 3-го кобзарського табору на оселі "Сокіл", Онтаріо, Канада, під керівництвом В. Мішарова.



Ансамбль бандуристів на заході Америки під керівництвом О. Герасименко.

Варіації на тему Української народної пісні "Ой вербо, вербо"

Andante cantabile

Оксана Герасименко

1. Theme. A tempo

mf *riten.* *mp*

mf *dim. poco rit.*

mp

cresc. acceler. *f*

2. a tempo

poco rit. *p*

Оксана Герасименко "Ой, Вербо, Вербо"

1

First system of musical notation, featuring a treble and bass clef with a key signature of one sharp (F#). The treble staff contains a melodic line with slurs and a crescendo hairpin. The bass staff contains a simple accompaniment of half notes.

Second system of musical notation, continuing the piece. It includes dynamic markings *crescendo*, *f*, and *rit.*

3. *a tempo*
Third system of musical notation, marked *3.* and *a tempo*. It features a treble staff with triplets and a bass staff with half notes.

Fourth system of musical notation, featuring a treble staff with chords and a bass staff with half notes. A dynamic marking *mf* is present.

Fifth system of musical notation, featuring a treble staff with a melodic line and a bass staff with half notes.

Sixth system of musical notation, the final system on the page. It includes dynamic markings *p* and *rit.*

THE WAY TO THE SUMMIT

In the now distant 1953, the author of these lines taught solfeggio and harmony at the Lviv Music College. At the lectures for students of wind instruments, there was a young man with curious eyes. His name was Myron Zakopets. He was very adept at writing music, did his homework, and never missed classes. I thought to myself at the time: This boy is going to be successful! More than 40 years have passed, and today Myron Mykhailovych Zakopets is an “Honored Worker of the Arts of Ukraine.” It should be noted that this degree had never been given to any wind player in Ukraine before! Myron’s way to the summit was long...and not easy. He was born in 1932 in the village of Hamarnya, Lyubachiv District (Poland). His grandfather and his parents were village musicians. This was of course very advantageous to his music development. Myron learned to play violin, accordian and other music instruments quite by himself. He took part in various music festivals, and enjoyed playing the national music of that time.

There was not a festivity where the ensemble of three musicians (under the leadership of Myron Zakopets) would not take part. This helped his music progress. In his second life, he continued his family traditions — his children too became professional musicians.

Myron took ordinary steps in his music education: music school, music college, and the Lviv Conservatory named after M.V. Lysenko. In music school in Ternopil, he studied the violin and accordian. The oboe, however, would become the instrument of his life which would define his destiny in music. He studied oboe first at the Lviv Music College (teachers: L. Kerod and O. Serbinsky) and later at the Lviv Conservatory (teachers: V. Terentyev and V. Tsaits).

Myron Zakopets learned the secrets of oboe playing, but he did not limit himself to his music studies alone. He organized children’s wind orchestras in secondary schools of Lviv as well as in a Bryukhovychi village boarding house. And here his excellent skills as an organizer, his love of music and brilliant understanding of children’s hearts gave wonderful results. The wind orchestra of the Bryukhovychi boarding house became a national Laureat of children’s amateur activity; it was awarded diplomas by Education Boards and the Ministry of Culture of Ukraine. School orchestras performed in his native district and outside of its borders — as far away as the famous Crimean Artek, Poland and Czechoslovakia.

Myron successfully performed as a soloist oboe-player and as a member of a chamber ensemble. He was a soloist in the Symphony Orchestra of the Opera Studio of the Lviv Conservatory and a regular oboist of the Philharmonic Orchestra. During this period of his life, Myron was very well acquainted with other famous musicians of Ukraine and other countries: Stepan Turchak, Volodymyr Kourlin, soloist Professor of the St. Petersburg Conservatory, I. Poushcchinkov, Professor of oboe for the Moscow Academy of Music, Bezuglii, Professor of the Kyiv Conservatory, Y. Nosyrev, Professor of the Kyiv Conservatory, Doctor of Arts Professor Apatsky, and many other famous musicians. All of them influenced his progress and pedagogic activity.



In 1964, after finishing the Conservatory, Myron Mykhailovych started a new, important and productive period in his life. He became a lecturer and later Chief of the Wind Instruments Department of the Lviv Music College (named after S.P. Lyudkevych) and continues to work there to this day. More than several dozen students became his graduates — among them Laureats of national and international contests including:

- M. Krechyshyn — Laureat of Ukraine — 1989
- O. Fanok — Diplomat of Ukraine — 1973
- A. Hembara — Laureat of International Contest — 1992
- I. Leshchyshyn — Laureat of Ukraine, Belarus, Russia, USA. Currently studying in New York and is an oboe soloist of chamber and symphony orchestras
- V. Zakopets — Laureat of International Contest, 1994 in Belarus.

Many of Myron's students now play in symphony, opera, chamber and wind orchestras of Ukraine and other republics of the former Soviet Union. Such success does not come easily for a teacher. In addition to his natural abilities, one also has to work constantly in the field of Methodology, learning the experience of other famous teachers of the past and the present, taking into consideration one's own teaching achievements. Myron Zakopets created his own concept of oboe playing which became well known and widely supported by many famous musicians and professors from Ukraine and other countries.

He published several textbooks and manuals for teaching oboe for music schools and music colleges, he now writes compositions, arranges folk songs, transcriptions for oboe and chamber ensembles for wind instruments. His works are being published in Ukraine as well as in England, Germany and the USA. They enrich music collections of Ukrainian wind musicians. Myron's articles are published in the Ukrainian and foreign press, in special issues of European countries and the USA. In addition, he contributes to the following magazines:

- Double Reed News (England)
- Double Reed Society (USA)
- Historic Brass Society (USA)
- Rohrblatt Verlag Karl Hofman (Germany)
- IGEB Mitteilungsblatt (Germany)

Myron Zakopets has authored many articles on various topics of performance relating to wind instruments. Besides very professional themes on problems of methodology and performance for specialized magazines, he is also a contributor to popular publications. For example, the Ukrainian magazine "Nashe Slovo" (Our Word), based in Poland publishes his articles including "Short Songs from the Lemko District by the Sister Baiko," and "Ukrainian Folk Carols," other articles have been printed in various magazines around the world such as "Ukrainian Word" in France and "Bandura" in the USA. He maintains contact with the Ukrainian magazine "Music" which publishes his works "King Lipinsky" and "To the Attention of the Matriculator." He is an active member of most juries of national and international contests, an active participant of specialized seminars on the problems of methodology and wind instruments performance, and gives constant methodological assistance to music schools and amateur collectives. He is Chairman of the Music Union of wind players in the Lviv Region, maintains contact with musicians worldwide — from neighboring Belarus, from England and throughout Europe, and the USA. He takes part in organizing various concerts of different music ensembles and soloists, wind players, constantly conducts master classes, and gives lectures about the status of music culture both in Ukraine and abroad. Myron Mykhailovych actively corresponds with musicians all over the world and with various firms producing musical instruments to let them know the problems of music education in Ukraine in this difficult time for our country. His post box is always full of letters, parcels, magazines, booklets and invitations to take part in music contests all over the world. Myron Zakopets is a leading figure in the oboe performing world. In addition, he has a very interesting hobby collecting oboes of different epochs of XVII-XX centuries. At home, his library contains more than 4,000 volumes. Here one can find almost everything concerning the oboe — the history, theory and practice of oboe playing. Myron is in constant search. Recently, he has finished a great work "Methods of Playing Oboe" (275 pages, 250 illustrations and schemes). The publishing of this book will constitute a major contribution to the field as well as a very necessary resource for teachers of music schools and conservatories. Every conservatory and music school would consider it an honor to have such a teacher as Myron Zakopets. However, Myron is faithful to his native college, named in honor of S.P. Lyudkevych, where he has been working for over 40 years to this day.

It would be a mistake to consider Myron Zakopets a pure specialist without any other interests outside of professional ones. He is a kind hearted, merry and joyful person who always finds time for his close friends and grandchildren. In spite of his bad health, he finds time to look after his little garden where he grows tasty apples, plums and pears. Myron's wife — Hanna Vasylivna — is the nucleus of their family comfort. Their house is always open to friends. This is where fellow musicians from all over the world can gather to witness and participate in artistic discussions and even small concerts. With all his heart, he accepts the difficulties and problems, achievements and happiness of Ukraine — his native land.

As has been mentioned already, his children are professional musicians as well. Lesya is a piano teacher in music school. His two sons followed in their father's footsteps: the older son, Levko, is a teacher at the Music Liceum named after S. Krushelnytska, and a soloist of the Symphony Orchestra of the Opera Studio of the Lviv Conservatory; the younger, Vasyl, is a graduate of music college won the distinction of 1st Prize Laureat at the international contest in Belarus, Vitebsk, in 1994.

And there are still new summits ahead for them to explore!

Senior teacher
Lviv Music Institute
named after M.V. Lysenko
M. Lemi
Music Critic



Михайло Федорович Башловка (1924, хутір Макухи, Полтавська обл. — 1973, Київ). У дитинстві втратив зір.



The Meaning of Selo

Selo is the Ukrainian word for village.

Despite being subjected to “outside” influences, the very element of conservatism associated with country folk and village life in general has helped to preserve the customs and traditions of the Ukrainian people over untold centuries.

The Music of Selo

As British born subjects of Ukrainian descent, the lives and musical careers of Selo have been influenced by two different cultures and histories. However, their common aim is to promote traditional Ukrainian Folk music, for in this way Selo endeavors to propagate the spirit, memory, and artistic merits of the wandering minstrels of Ukraine — the Kobzars.

Apart from authentic Kozak material, the repertoire of Selo also includes ancient ritualistic songs which can be traced back to the pagan festivities of Kupalo (fertility), Schedrivky (Sun God) and Koliady which preceded present day Christmas carols. Also included are historical songs, instrumentals, and songs depicting the agricultural seasons — in particular “Harvest-time”, which should be viewed as a solemn hymn to Mother Nature and to Mankind.



Special mention is given to that part of their repertoire which echoes the words of the poet Taras Hryhorovych Shevchenko — the bard of Ukrainian culture.

Using the traditionally based Kozak (Cossack) instruments of the bandura and lira, Selo is an authentic musical contribution to followers of folk music world-wide.



The Bandura

A Ukrainian folk instrument which supplanted the earlier ancient instrument of the Kobza. The Bandura became extremely popular during the Kozak epoch haikovsky, and Lizu, inian history — 16th to 18th centuries, and became synonymous with kozak cultural life.

It is known that Hetman Ivan Mazepa Ukrainian Kozak leader and figure of inspiration for such played the Bandura and ble people as Byron, Tacalso composed songs or Duma Epic Ballads.

The illustrious noble and close friend of composer Ludwig Van Beethoven, Count Andrew Rozumovski (son of the kozak Hetman Kyrilo Rozum), also acquired his title and privileges due to his skills in singing and playing the bandura. It was to Andrew that Beethoven's Opus No. 59 String Quartet was dedicated.



The Lira

The lira, or reia, is a variant of the hurdy-gurdy, it is thought that the Lira was introduced into Ukraine in the late 17th century by the kozaks on their return from France — where they had served more than 28 years as mercenaries.



Учасники першої капелі Львівської політехніки Ізидора Богачика, 1934 р.

УКРАЇНСЬКА
ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА

«САМОПОМІЧ»

в Нью-Йорку

вітає

СЛАВНУ КОБЗАРСЬКУ РОДИНУ

з її небуденними успіхами в праці
над збереженням кобзарського мистецтва —
гордості українського народу,

висловлюючи зокрема найвище признание

НАШІЙ МОЛОДІ,

що з посвятою включилася в ряди

КОБЗАРСЬКОГО БРАТСТВА

* * *

Ця найстарша й найбільша

УКРАЇНСЬКА КРЕДИТІВКА В АМЕРИЦІ

все готова

служити усіми банковими послугами

НАШИМ БАНДУРИСТАМ ТА ЇХНІМ РОДИНАМ

на найбільше корисних умовах,

що їх кредитівка дає своїм членам.

Self Reliance (N. Y.) Federal Credit Union
108 Second Avenue, New York, N. Y. 10003.
Tel. (212) 473-7310.



МАЄТЕ ФІНАНСОВІ СПРАВИ?

Зайдіть до нас, або закличете телефонічно
і довідайтесь, що

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА КРЕДИТІВКА В НЬЮ-ЙОРКУ

- Виплачує найвищі відсотки на звичайні ощадністі конта.
- Дає безкоштовне життєве забезпечення до 2,000.00
- Утримує пенсійні конта(IRA) на високих відсотках.
- Всі ощадністі вклади забезпечені федеральним урядом до 100,000.00 долярів.
- Уділяє позики на вигідних до сплати умовах
НА ВАШІ ОСОБИСТІ ПОТРЕБИ АБО
МОРГЕДЖОВІ ПОЗИКИ НА ЗАКУП РЕАЛЬНОСТЕЙ
- Видас різного терміну сертифікати.
- Безкоштовно забезпечує позики до 10,000.00 на випадок смерті або випадкової непрацездатности.
- З чистого прибутку дає пожертви нашим культурним, науковим, молодечим, мистецьким та релігійним організаціям.

ОЩАДЖУЄТЕ ЧИ ПОЗИЧАЄТЕ – ПАМ'ЯТАЙТЕ:
НАШ КАПІТАЛ мусить працювати ДЛЯ НАШОЇ ГРОМАДИ

UKRAINIAN ORTHODOX FEDERAL CREDIT UNION

304 EAST NINTH STREET, NEW YORK, NEW YORK 10003 TEL. 533-2980/533-0673

ЗМІСТ

<i>Василь Уманець</i> . Мистецтво кобзарів-бандуристів на сучасному етапі . . .	1
<i>Олексій Нирко</i> . Шемет Пантелей Петрович — кобзарська біографія . . .	11
<i>Василь Уманець</i> . Зародження і розвиток кобзарського професіоналізму	18
<i>Михайло Баран</i> . Священик, кобзар, художник, поет	23
Оживи Україно!	26
<i>Михайло Баран</i> . 75-ти річчя пом'януме і словом і піснею	27
<i>Орест Яцків</i> . Пам'ятні зустрічі 1994-го	31
<i>Антоніна Литвин</i> . Гімн кобзарської школи	33
<i>Андрій Завгородній</i> . Відкриття пам'ятника першопоселенцям	34
<i>Михайло Баран</i>	35
<i>Михайло Баран</i> . Бандура	36
НАМ ПИШУТЬ	
А чи виживе наша школа	37
<i>Микола Чорний-Досінчук</i> . Олексій Нирко — бандурист-віртуоз	39
<i>Богдан Жеплинський</i> — кобзарознавець, керівник капелі депортованих у Сибір	41
Кобзарський фестиваль у Перемишлі	44
Дитяча капеля бандуристів у Калуші	46
У пам'ять бандуриста Володимира Юркевича	48
Школа кобзарського мистецтва Куритиби — Бразилія	51
Варіації на тему української народної пісні "Ой вербо, вербо"	55
<i>М. Lemi</i> . The Way to the Summit	57
Selo — Village Folk Music from Ukraine	61
Оголошення	63

SCHOOL OF BANDURA
84-82 164th Street
Jamaica, N. Y. 11432



Ансамбль у Америци. Зліва: Микола Самокішин, Василь Боруско, Ст. Ганушевський, Любомир Дямітка, Сергій Ковальчук і Георг Ракоський.